

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Den tomma västen och det flytande folket

En diskursteoretisk analys av Gula västarnas kollektiva identitet

Johan Holst och Ruben Lind

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp

Vårterminen 2020

Handledare: Staffan Edling

Abstract

Trots uppsvinget för det populistiska forskningsfältet, inom vilket Ernesto Laclau och Chantal Mouffe varit pionjärer, och det stora intresset för Gula västarna i Frankrike, finns få analyser av proteströrelsen utifrån Laclau och Mouffes teorier. Syftet med denna studie är därför att utifrån beskrivningar av Gula västarna i vetenskapliga artiklar undersöka de diskursiva praktiker varigenom rörelsen konstitueras som politiskt subjekt. Analysen utgår från Laclaus och Mouffes diskursteori. Med fokus på begreppen social antagonism, hegemoni och Laclaus tre kriterier för en populistisk konfiguration sammanfattas, tolkas och extrapoleras innehållet i tidigare forskning. Studien slår fast att diskursteorin kan ge nya perspektiv på hur rörelsens identitet och uppkomst kan begripliggöras, och att den politiska subjektiviteten skapas efter en populistisk logik genom att Gula västarna upprättar en antagonistisk gräns mellan folket och eliten samt enar en ensemble av förskjutna krav genom produktionen av hegemoniska signifikanter.

Författare: Johan Holst och Ruben Lind

Titel: Den tomma västen och det flytande folket – en diskursteoretisk analys av Gula västarnas kollektiva identitet.

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp

Vårterminen 2020

Handledare: Staffan Edling

Nyckelord: Gula västarna, diskursteori, hegemoni, social antagonism, populism, Laclau & Mouffe.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte och frågeställningar	3
Metod	3
Ontologiska och epistemologiska premisser	3
Urval	5
Genomförande	6
Avgränsningar	8
Laclau och Mouffes diskursteori	9
Diskurs	11
Hegemoni	12
Social antagonism	13
Post-politik	15
Populism	17
Bakgrund	20
Analys	22
Social antagonism – gränsen mellan folket och eliten	22
Hegemoni – produktionen av tomma och flytande signifikanter	27
Diskussion	36
Svar på frågeställning	40
Vidare forskning	41
Referenslista	42
Bilaga – Presentation av analysunderlag	1

Inledning

Många var de som i sviterna av Sovjetunionens fall och kalla krigets slut menade att världen trätt in i en ny era präglad av fred, öppenhet, välgång, samförstånd och demokrati. Den globala kapitalismen var bevisligen det enda ekonomiska alternativet och den samhälleliga utvecklingen hade nu nått ett moget stadium där konflikter kunde lösas med dialog och tekniska lösningar, efter liberaldemokratiska principer om marknadsekonomi och representativ demokrati. Denna optimistiska syn, delad av bland andra sociologer som Ulrich Beck och Anthony Giddens liksom "tredje vägen"-politiker som Tony Blair och Bill Clinton fångas väl av Francis Fukuyamas (1992) berömda proklamering av "Historiens slut".

Men vad som följde tycks inte ha varit en period präglad av stabilitet och konsensus. De senaste 20 åren har sett vågor av populistiska resningar ifrågasätta legitimiteten i den liberala ordningen, och nya aktörer som talar i folkets namn har äntrat den politiska arenan. Dessa rörelser, ledare och partier har inte slutit upp bakom en gemensam enande ideologi, utan har tagit sig olika uttryck och organiserats kring ett brett register av politiska krav. *Populistiska* har kallats så mångskiftande fenomen som Occupy Wall Street, Indignados, Syriza, Podemos, Morales och Sanders liksom Bolsonaro, Duterte, Orbán, Trump, Le Pen, Femstjärnerörelsen och utfallet av Brexit. I vanligt språkbruk och inom media är populism närmast synonymt med demagogi och termen används ofta nedlåtande för att misskreditera motståndare utanför den politiska huvudfåran, som anses utgöra ett hot mot demokratiska institutioner (Meny & Surel 2002: 3; Stanley 2008: 101).

Dessa nya politiska tendenser har också gett upphov till ett stort intresse för populism inom det vetenskapliga fältet, i vad som kallats för en "akademisk guldrush" (Jäger & Borriello 2020: 2). Ordet *populism* utsågs till exempel till årets ord 2017 av *Cambridge dictionary* (Cambridge Dictionary 2017). Men inte heller inom akademien råder konsensus kring vad begreppet betecknar eller om det ens är användbart med tanke på svårigheterna i att finna en klart avgränsad definition.

En av de mest framstående teoretikerna som gett sig på en konceptualisering är Ernesto Laclau, som beskrivits som "undoubtedly the most influential scholar of populism for academics and politicians alike." (Cas Mudde 2018). Redan i portalverket *Hegemony & socialist strategy* från 1985 fastställde han tillsammans med Chantal Mouffe huvuddragen för studiet av populism. De lägger fram en post-marxistisk teori där hegemoni och antagonism blir de centrala begreppen

för att förstå politik, och konstruktionen av *folket* presenteras som en strategi för radikal demokrati. Senare har de var för sig givit ut *On populist reason* (2005) och *On the political* (2005) vilka blivit stilbildande inom fältet. För Laclau är populism varken en vag och obestämd ideologi eller en tom retorik utan en *politisk logik* som är ”the royal road to understanding something about the ontological constitution of the political as such” (2005: 67).

En av alla de rörelser som tilldragit sig stor uppmärksamhet de senaste två åren, både i offentligheten och inom det vetenskapliga fältet, är de franska Gula västarna. Vad som började under hösten 2018 som protester mot en höjning av skatten på bilbränsle, eskalerade snabbt till en mer omfattande politisk revolt. Rörelsen blev en smältdegel för olika krav som tillsammans speglade ett utbrett missnöje med det politiska etablissemanget, och har beskrivits som både symptom och orsak till den representativa demokratins djupgående kris (Kipfer 2019: 210; Bristow 2019: 69; Fassin & Defosse 2019: 89).

Gula västarna delade många likheter med andra populistiska protester, men utmärkte sig också på många sätt och ansågs inte följa det vanliga populistiska narrativet (Nossiter 2018). Exempel på utmärkande karaktärsdrag är deras sociala, demografiska och geografiska sammansättning, spontana, horisontella organisationsform, avsaknaden av representanter, det höga stödet från fransmännen i allmänhet och mångfalden av krav.

Intresset för rörelsens originella karaktär har gett upphov till en betydande mängd forskning i vilken Gula västarna undersökts från olika metodologiska och teoretiska perspektiv. Otaliga artiklar, studier och forskningsrapporter har redogjort för alla tänkbara underliggande faktorer som kan förklara upprinnelsen till Gula västarna, vilka segment av befolkningen som omfattas av rörelsen och vad de står för. I den forskning vi tittat på inom ramen för denna studie är de flesta eniga om att det rör sig om en folkets återkomst på den politiska arenan, de sedan länge förbisedda och marginaliserade folkliga klasserna. Samtidigt framhålls hur det finns motsättningar inom rörelsen, att de är ambivalenta i framförandet av sina krav och att det inte rör sig om en homogent sammanhållen grupp. Få verkar dock undersöka frågan på djupet och fråga sig hur det kan komma sig att Gula västarna är både enade och splittrade. Om det nu rör sig om en spridd skara aktörer med många olika krav, på vilka grunder talar man i så fall tala om ”folket”? För det mesta verkar denna kategori behandlas antingen som en empirisk referent, som går att kartlägga och identifiera ”där ute”, i utkanterna av det franska samhället, eller så görs implicita antaganden om att rörelsen är en politisk och föränderlig konstruktion, utan att närmare

redogöra för de processer som skapar den kollektiva identiteten. Vi menar att det är denna fråga som Laclau och Mouffes diskursteori kan bidra till att besvara. Genom att utgå från det rika material som framlagts i tidigare forskning kommer vi i denna studie att undersöka hur Gula västarnas kollektiva identitet konstrueras som en diskurs, och hur man kan beskriva rörelsens komplexa sammanhållning med hjälp av Laclau och Mouffes koncept om hegemoni, social antagonism och populism.

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att utifrån beskrivningar av Gula västarna i tidigare forskning, analysera konstitutionen av Gula västarnas kollektiva identitet med utgångspunkt i Laclau och Mouffes diskursteori.

De frågeställningar vi utgår från är följande:

- Är Gula västarna en rörelse som följer Ernesto Laclaus populistiska logik?
- Hur skapas Gula västarnas kollektiva identitet som en diskursiv formation?

Metod

Ontologiska och epistemologiska premisser

Jørgensen & Phillips skriver att "[i]n discourse analysis, *theory* and *method* are intertwined and researchers must accept the basic philosophical premises in order to use discourse analysis as their method of empirical study" (2002: 4, *kurs. i originalet*). De menar att man måste se diskursteorin som ett "helt paket" och att tillämpningen av diskursteoretiska verktyg i empiriska studier måste följa de ontologiska och epistemologiska grundantaganden som ingår i teorin. Vi kommer här helt kort introducera premisserna eftersom de i mångt och mycket styr de metodval som gjorts i studien.

En ontologisk utgångspunkt i Laclau och Mouffes diskursteori är den socialkonstruktivistiska tesen att det sociala är diskursivt till sin natur (Jørgensen & Phillips 2002: 24). Sätten vi pratar om och förstår världen på är på intet sätt neutrala, objektiva reflektioner av *verkligheten* i ordets gängse bemärkelse, utan bidrar aktivt till att forma samhällen, identiteter och relationer. Världen konstitueras genom att vi tillskriver den mening.

Diskursteorins ontologi genomsyras alltså av socialkonstruktivistiska, anti-fundamentistiska och anti-essentialistiska tendenser.

Laclau och Mouffe menar emellertid inte att den materiella verkligheten inte existerar (Jørgensen & Phillips 2002). Det teorin slår fast är bara att ingenting kan ha någon mening utanför diskurser. Vår förståelse av fysiska objekt kommer inte av deras inneboende karaktär, utan medieras alltid av hur vi talar om dem och sätter dem i relation till varandra (Carpentier 2019: 157f.). En gul reflexväst förstås t.ex. inte otvetydigt utifrån vad den *är* rent substantiellt, utan tillskrivs mening när den sätts i relation till andra symboler i diverse kontexter.

På den socialkonstruktivistiska ontologin följer att all objektivitet är att betrakta som ideologisk och det är genom dekonstruktionen av förgivettagna föreställningar som vi kan nå kunskap om världen, genom att visa på de sätt som det sociala är uppbyggt av cementerade diskursiva praktiker vi kommit att uppfatta som naturliga (Jørgensen & Phillips 2002: 186). Den epistemologiska utgångspunkten är att någon absolut, allmängiltig sanning inte existerar då all kunskap är situerad, i sig diskursivt skapad och inte styrs av någon strukturerande princip. Detta gäller även vetenskaplig forskning och kritik. Det går inte att helt sonika avtäcka den av ideologin förvrängda världsbilden och avslöja hur det ”verkligen” förhåller sig. Den diskursteoretiska ideologikritiken består inte i att komma bort från ett falskt medvetande utan har som målsättning att visa på rådande tillståndets kontingens (ibid.). Bedömningen av resultatet utgår från saker som ett reflexivt förhållningssätt till den egna kunskapsproduktionen, transparens i tillvägagångssätt och etisk-politisk argumentation för varför den egna representationen av världen har något att tillföra (Jørgensen & Phillips 2002: 188-210).

Den poststrukturalistiska ontologin i Laclau och Mouffes teori öppnar upp för nya sätt att förstå sociala fenomen. Det är genom att analysera alla aspekter av världen – inklusive gruppidentiteter, institutioner, ekonomiska processer, materiella förhållanden, klassrelationer och, mer generellt, idéer om vad som är sant, gott, möjligt och riktigt – som konstituerade av diskursiva praktiker, som gör att vi kan ifrågasätta förgivettagna föreställningar och öppna upp för nya möjligheter att tänka och handla. I empiriska studier gäller det dock, som vi ska se, att förhålla sig till detta ontologiska och epistemologiska perspektiv på ett speciellt sätt för att kunna säga någonting meningsfullt om det man undersöker.

Urval

Dataunderlaget för undersökningen består huvudsakligen av sekundärdata, i form av 15 vetenskapliga texter som behandlar Gula västarna. Urvalet utfördes i ett första steg genom en sökning efter vetenskapliga artiklar i LUBsearch på nyckelorden “Gilets jaunes” och “Yellow vests”. Från denna sökning valdes artiklar på engelska och franska ut, varpå tidsskrifterna kontrollerades (via Ulrichsweb) för att garantera att de omfattas av granskning via peer review. I ett andra steg gjordes ett snöbollsurval (Patton 1990: 176) genom att hämta information ur referenslistorna i artiklarna från det första urvalet, i syfte att ytterligare vidga urvalet av texter. I synnerhet inhämtades artiklar och rapporter som de övriga artiklarna frekvent refererade till, samt då något perspektiv som bedömdes vara av vikt för Gula västarnas identitet utelämnats ur de tidigare använda materialet. Då det handlade om artiklar kontrollerades även att tidsskrifterna som publicerat dessa omfattades av peer review. Ett undantag är “La banlieue jaune: Enquête sur les recompositions d’un mouvement” författad av Jean-Baptiste Devaux m.fl.¹

Vi undvek titlar med alltför specifika inriktningar, t.ex. “Gilet jaunes impede french telecoms deals needed by iliad” och “Les Gilets jaunes et la protection des oiseaux”, vilka hade ett relativt smalt fokus. Istället var vi ute efter omfångsrika texter som behandlade olika aspekter av Gula västarna på ett uttömmande sätt, det Patton kallar *intensity sampling* som består av “information-rich cases that manifest the phenomenon of interest intensely (but not extremely). Extreme or deviant cases may be so unusual as to distort the manifestation of the phenomenon of interest” (Patton 1990: 171). Med detta inte sagt att artiklar som handlar om hur Gula västarna påverkar uppgörelser i telekombranschen och kämpar för fågelskydd inte skulle kunna tillföra värdefulla insikter om den kollektiva identiteten, men eftersom vi hade begränsat med tid och utrymme prioriterades texter som vi ansåg behandlade ämnet på ett mer generellt och uttömmande sätt.

Beslutet att utgå från tidigare forskning togs med avsikt att få fram ett helhetligt och informationsrikt underlag om de olika aspekter av rörelsen vi ämnat undersöka. I stort sett allt som hade med rörelsen att göra var av intresse, eftersom alla sociala formationer är produkter av diskursiva praktiker enligt den teori vi utgått från. I synnerhet fokuserade vi dock på sådant som

---

¹ Denna text refereras till i Royall (2020) och beskriver en etnografisk studie utförd av ett forskarteam av antropologer och sociologer vid en rondellockupation i Corsieux utanför Lyon. Den publicerades i *La vie des idées* som inte omfattas av peer review, men togs med då den tillförde etnografiska perspektiv som var värdefulla för analysen av Gula västarnas kollektiva identitet.

var i nära anknytning till Gula västarnas gruppidentitet, som deras krav, förhållande till andra organisationer och formuleringar av konfliktlinjer. Det slutgiltiga urvalet bestod i vetenskapliga arbeten som analyserade Gula västarna utifrån politiska, kulturella, sociala, demografiska, geografiska, ekonomiska, historiska och organisationsmässiga perspektiv, och innefattade allt från teoretiska analyser till kvantitativa och etnografiska studier. Se bilaga för en presentation av artiklarna.

Syftet med att utgå från vetenskapliga artiklar som genomgått sakkunnigbedömning (peer review) var att analysen skulle grundas på ett uttömmande men tillförlitligt material vilket producerats utifrån vetenskaplig sed. Dessutom minskar risken för direkta faktafel då de genomgått granskning av sakkunniga.

Teorins ontologiska och epistemologiska utgångspunkter gör det inte möjligt att kunna tala om någon objektiv kunskap eller ens några icke-kontingenta regler för vad som är bättre eller sämre sanningsanspråk. Med detta sagt avfärdas inte innehållet i artiklarna som felaktigt, utan förstås helt enkelt som olika kunskapsversioner. Metodvalet att utgå från sakkunnigbedömda vetenskapliga artiklar gjordes inte i ljuset av att de ansågs ligga närmre denna objektiva fulländning än annat material som dagspress, skönlitteratur, intervjuer och etnografier. Snarare var syftet att utgå från det vetenskapliga fältets redogörelser för Gula västarna, för att visa hur Laclau och Mouffes diskursteori kunde tillföra värdefulla perspektiv och komplettera eller till och med fördjupa material och analyser som grundas på andra samhällsvetenskapliga perspektiv. Peer review-stämpeln innebar i detta sammanhang alltså inte ett mått på den objektiva sanningshalten i artiklarna, utan sågs som en indikator på deras anseende inom det vetenskapliga fältet. Analysen gjordes utifrån materialet om Gula västarna som producerats i den tidigare forskningen, som inte kan förstås i termer av transcendental sanning som förhåller sig externt från historiskt och kulturellt kontingenta processer av kunskapsproduktion.

Genomförande

Då Laclau och Mouffe själva inte lägger fram en utarbetad modell för hur deras begreppsliga ramverk ska användas i enskilda fall följde vi Jørgensen & Phillips (2002: 49f.) förslag på hur teorin kan erbjuda fruktbara verktyg för empirisk forskning. Medan somliga diskursteoretiker skiljer på struktur och praktik, socialt och diskursivt, och behöver en dubbel uppsättning teorier,

analyseras alla sociala fenomen med samma diskursanalytiska begrepp av Laclau och Mouffe (Jørgensen & Phillips 2002: 35). Den långtgående poststrukturalistiska ansatsen i teorin gör den särskilt väl lämpad för att undersöka abstrakta fenomen. Det analytiska fokuset på generella, övergripande mönster i samhället snarare än konkreta studier av språkanvändning i interaktioner gör det möjligt att studera saker som gruppidentitet.

Artiklarna utgjorde grundmaterialet för att sammanställa en kort deskriptiv bakgrund över Gula västarnas uppkomst, egenskaper och utveckling. Denna bakgrund tjänar som en möjlighet för läsaren att bekanta sig med rörelsens huvudsakliga karaktärsdrag och politiska inriktning, före det mer teoretiskt inriktade analysavsnittet.

Genomförandet av analysen utgick i huvudsak från Laclaus teori om populism, där han ställer upp tre kriterier för att analysera formationen av en populistisk identitet. Dessa är:

1) the formation of an internal antagonistic frontier separating the ‘people’ from power; and (2) an equivalential articulation of demands making the emergence of the ‘people’ possible. There is a third precondition which does not really arise until the political mobilization has reached a higher level: the unification of these various demands – whose equivalence, up to that point, had not gone beyond a feeling of vague solidarity – into a stable system of signification. (Laclau 2005: 74)

Utifrån dessa kriterier läste vi artiklarna och försökte utifrån beskrivningarna av rörelsen i dessa identifiera hur de tre aspekterna kunde tillämpas för att förklara Gula västarnas kollektiva identitet. Vi tillämpade de diskursteoretiska verktygen i teorin för att se hur Gula västarna konstituerar sig själva gentemot en antagonistisk fiende, hur de mobiliserade sig kring diverse politiska krav, samt hur dessa kondenserade kring olika *nodalpunkter*. De senare är oundgängliga för att förstå hur den sociala verkligheten, inklusive den populistiska logiken och identiteter, konstrueras.

Det praktiska tillvägagångssättet i kartläggandet av nodalpunkter bestod i att ta fasta på det som i artiklarna framhölls som centrala symboler, representationer, slagord och krav som huvudsakligen kännetecknade Gula västarna (tomma signifikanter), samt de fall då artiklarna beskrev tvetydigheter och konflikter gällande rörelsens politiska riktning (flytande signifikanter). Det mest uppenbara exemplet på en sådan nodalpunkt är den gula reflexvästen, som ju till och med gett namn åt rörelsen. Ibland underlättades arbetet av författarnas egna formuleringar, vilka

vi ofta bedömde som rimliga och inte fann skäl att ifrågasätta, och som låg nära en diskursteoretisk ansats om än inte explicit uttryckta i Laclau och Mouffes terminologi. Ett exempel på detta är då Sebbah et al. (2018) konstaterar att Gula västarnas yttranden på Facebook organiseras kring social rättvisa och den franska regeringens illegitet. Då omtolkade och “översatte” vi helt enkelt dessa utsagor med vårt analytiska ramverk, satte de i relation till andra begrepp liksom lämnade därhän element som var oförenliga med de ontologiska och epistemologiska grundantagandena. I detta arbete vägledades vi av Jørgensen & Phillips (2002) diskussion om hur man kan kombinera diskursteori och andra sociologiska teorier.

Nodalpunkter är i sig antingen är tomma, d.v.s. de har ingen mening i kraft av sig själva (betecknar inget koncept) vilket gör att de kan mobiliseras i diskurser för att representera en rad olika och t.o.m. motstridiga krav, eller flytande, vilket är fallet med tecken vars innehåll skiftar i olika kontexter (Laclau 2005: 129ff.). Flytande signifikanter kan exempelvis indikera den diskursordning som olika antagonistiska diskurser konkurrerar om att tillskriva mening. Att en betecknares innebörd är tvetydig och inte helt fixerats av det ena eller andra diskursen visar på att olika aktörer kämpar om att appropriera signifikanten i sina egna narrativ (Jørgensen & Phillips 2002: 140). Kartläggandet av flytande signifikanter var särskilt relevant för studiet av Gula västarna, vars gruppidentitet är omstridd och skiftar i olika diskurser. Begreppet tomma signifikanter var viktigt för att förstå gruppens heterogena karaktär och hur de hanterar inre spänningar genom hegemoniska interventioner. Utifrån centrala signifikanter – vilka ju i sig inte har en tydlig innebörd – kan man gå vidare med att analysera vilka andra signifikanter, t.ex. krav och ideologiska markörer, som struktureras kring dem. I diskursteoretiska termer beskrivs denna process som artikulationen i ekvivalens- och differenskedjor (Jørgensen & Phillips 2002: 50). Gula västarna för exempelvis fram krav på demokrati, som blir en flytande betecknare vilken får sin betydelse genom att kombineras med socioekonomisk jämlikhet och medborgerligt deltagande, snarare än parlamentarism eller rätten till privat egendom som i andra diskurser som organiseras kring nodalpunkten “demokrati”.

Avgränsningar

Som framgår av metodvalen i fråga om urval och genomförande har vi gjort vissa avgränsningar. Det faktum att vissa artiklar som handlar om Gula västarna har valts bort samt att vår analys

utgår från Laclau och Mouffes populistiska och diskursteoretiska ramverk medför att vissa aspekter av rörelsen inte behandlas i studien.

Vi använder tidigare forskning som sekundärdata. Analysen baseras således på hur Gula västarnas kollektiva identitet beskrivs i artiklarna, och inte på utsagor från Gula västarna själva, förutom då citat och intervjuer från medlemmar ingått i de undersökta texterna. En studie som utgått från intervjuer eller etnografi, eller för den delen andra typer av texter (vi har redan diskuterat studier av dagspress) skulle kunna leda fram till andra slutsatser. Dock har många av artiklarna redogjort för resultatet i sådana studier, och dessa har på ett indirekt sätt därmed legat till grund också för vår undersökning.

Användningen av sekundärkällor för materialinhämtning, såväl som den påföljande teoretiska analysen, ställer höga krav på vårt omdöme och kritiska distans från materialet. Vi har från början varit medvetna om att artikelförfattarnas egna analyser och förförståelser många gånger inte går att skilja från deras beskrivningar av Gula västarna, och vi har därför sökt att förhålla oss kritiskt till dessa återgivningar. Kort sagt har inte artiklarnas redogörelser behandlats som objektiva återgivningar av verkligheten, vilket inte heller skulle vara förenligt med de ontologiska premisserna i diskursteorin. Den aktiva forskarrollen är inte heller något vi själva försökt att undvika, och följaktligen är inte heller målet med denna uppsats att erbjuda en "objektiv" redogörelse för vårt studieobjekt.

Vi utgår från Laclau och Mouffes diskursteori och testar denna i det specifika fallet Gula västarnas kollektiva identitet. Analys och slutsatser drivs helt och hållet med grund i de teoretiska koncepten. Studien måste, som är fallet med all forskning, därför förstås som intimt förbunden med teorin. De resultat som framkommer ur analysen kan med andra ord inte separeras och presenteras utanför sin teoretiska kontext.

Laclau och Mouffes diskursteori

I denna studie utgår vi från Laclau och Mouffes poststrukturalistiska diskursteori. Med influenser från derrideansk dekonstruktivism, lacansk psykoanalys och poststrukturalistisk lingvistik gjorde Laclau och Mouffe i portalverket *Hegemoni och socialistisk strategi* (1985) en kritisk omläsning av marxismen vilket utmynnade i en diskursteoretisk analytisk ansats. Inspirerade av Gramscis koncept om hegemoni, kollektiv vilja och historiska block ifrågasätter de ortodoxa marxistiska axiom om världens beskaffenhet. I synnerhet vänder de sig emot essentialismen i de

ekonomistiska uppfattningarna att produktionen ensidigt bestämmer den sociala världen (ekonomisk epifenomenalism) och att identitet och ideologi är avhängiga kapitalistiska ägarförhållanden (klassreduktionism) (Laclau & Mouffe 1985; Torfing 1999: 20ff.).

Den första punkten handlar om den hierarkiska indelningen i bas och överbyggnad, enligt vilken kulturella, juridiska, politiska, ideologiska och religiösa företeelser och institutioner i sista instans ses som uttryck för mer grundläggande materiella faktorer, d.v.s. produktivkrafter och produktionsförhållanden. Samhället betraktat som uppbyggt på detta sätt blir motsägelsefullt då det grundas på antagandet att det finns en determinerande princip – ett *privilegierat centrum*, för att tala med Derrida – *som strukturerar strukturen utan att själv struktureras* (Torfing 1999: 38ff.). Produktionen både ingår i och överskrider samhället, både bestämmer och är en del av det. Begränsningarna med denna teori är att förändringar i strukturen, eller för den delen förekomsten av motstridiga element, endast kan förklaras genom att hänvisa antingen till den inneboende logiken i produktionen eller som slumpmässiga avvikelser och uppbrott från denna.

Den andra punkten beträffar idén att identiteter, intressen och ideologiska föreställningar har en nödvändig klasstillhörighet. Ortodoxa marxister förutsatte att det finns objektivt existerande klasspositioner med objektiva intressen (t.ex. gällande fördelningen av mervärdet) ofrånkomligt förbundna med de kapitalistiska ägarförhållandena. Ideologi kan enligt detta synsätt anses maskera *verkliga* förhållanden och intressestrider, vanligen beskrivet i termer av *falskt medvetande* (Laclau 1990: 37). Den privilegierade rollen som tillskrivs ekonomin medför att det är möjligt att ta reda på hur saker och ting verkligen är och vad som *egentligen* ligger i grupper och individers intressen, oberoende av vad de själva hävdar. Subjektets handlingar och tankar kan vara produkter av det falska medvetande som pådyvlas henne och förvränger verklighetsuppfattningen i syfte att reproducera kapitalistiska produktionsförhållanden.

I stället för att förklara sociala fenomen i termer av ett ultimatum centrum, som *utifrån* bestämmer sociala identiteter, ser Laclau och Mouffe världen som *diskursivt* skapad, vilket innebär att våra tankar och handlingar får mening genom att inskrivas i diskurser som är historiskt specifika och föränderliga. De understryker den öppna och politiska dimensionen i alla sociala identiteter och slår fast att

[i]t is not the case that the field of the economy is a self-regulated space subject to endogenous laws; nor does there exist a constitutive principle for social agents which can

be fixed in an ultimate class core; nor are class positions the necessary location of historical interests. (Laclau & Mouffe 1985: 85)

Laclau och Mouffe (1985) upplöser skillnaden mellan bas och överbyggnad, *langue* och *parole*² samt struktur och praktik till förmån för kontingens och obestämbarhet. Något förenklat kan man säga att den ideologiska överbyggnaden, som Gramsci benämner kulturell hegemoni (politiska strider om idéer, kamper om sanningsanspråk och enandet av olika anspråk i en kollektiv vilja med universell status), utgör och skapar hela den sociala världen snarare än materiella förhållanden vilka styr "utifrån". Centrala för diskursteorin är begreppen *diskurs*, *hegemoni* och *social antagonism*. Vi kommer nu i tur och ordning redogöra för dessa.

Diskurs

Som vi nämnt ser Laclau och Mouffe det sociala som till sin karaktär diskursivt i motsats till determinerat av underliggande principer. Med detta avses att det är genom sätten vi sätter *element* – objekt, tecken, koncept, ord, meningar, symboler och handlingar – i relation till varandra som vi tillskriver världen mening. Laclau och Mouffe utgår från den strukturella lingvistik, där alla tecken får sin innebörd då de skiljs från varandra inom ett relationellt system. En *diskurs* kan förstås som den differentiella ordning som uppstår till följd av att element artikuleras på ett bestämt sätt i förhållande till varandra och fixeras som *moment* (Laclau & Mouffe 1985: 105). Alltså uppstår alla sociala formationer (såsom politiska rörelser och identiteter) genom upprättandet av *skillnader* mellan element, och inte för att symboler har en positiv substans *a priori*. "Folket" kan alltså bara definieras utifrån vad det *inte* är, t.ex. "danskar", "norrmän" eller "invandrare".

Då mening artikuleras på liknande sätt upprepade gånger så att de uppvisar "regularitet i dispersion" börjar de sedimenteras och bilda igenkännbara mönster (Laclau & Mouffe 1985: 106). Diskurser kan på så vis börja uppfattas som självklara och naturliga. Det är så det sociala – sätten vi organiserar samhället på, de relationer vi tar för givna och de identiteter vi uppfattar som naturliga – uppstår. Men enligt Laclau och Mouffe (1985) är det sociala blott det som glömt bort sitt politiska ursprung: Varje partiell meningsfixering är kontingent (möjlig men inte

---

² Dessa lingvistiska begrepp kommer från Saussure. *Langue* betecknar språket som relationellt system av tecken, medan *parole* avser det talade ordet; språket i dess konkreta tillämpning.

nödvändig) och elementen kan i princip alltid artikuleras på andra sätt. På detta följer att varje diskurs av nödvändighet kommer att utesluta andra betydelse från att framträda. Detta fält av oartikulerade element – den konstitutiva utsidan – är vad som utgör gränsen för varje diskurs (Laclau 1990: 39).

Utsidan av diskursen är dock inte “icke-diskursiv” utan ett fält av diskursiva element, ett överflöd av mening, som kan komma att artikuleras, vilket möjliggör förändring av existerande diskurser (Laclau 1990: 89). En “fullständig slutning av strukturen” är således omöjlig: de negrade elementen hotar ständigt att aktiveras och omkullkasta den genom att omstrukturera de differentiella relationerna (Torfing 1999). Den nyliberala diskursen exkluderar, eller förskjuter, exempelvis politiska frågor som inte kan samexistera med principer om marknadslogik, privat ägande och individualism, vilka istället förpassas till dess konstitutiva utsida. Dessa existerar som en negrad horisont, som i tider av kris kan slå tillbaka. Under den pågående coronapandemin ser vi exempelvis att statlig intervention i ekonomin återigen är på agendan, efter att tidigare ha varit uteslutet.

Hegemoni

Diskurser vars kontingenta natur misskänns uppfattas som självklara, naturliga och sanna. Övergången från politiskt omstritt till socialt accepterat sker inte sömlöst utan till följd av *hegemoniska strider*. Hegemoni är för Laclau och Mouffe ”the key concept in understanding the very unity existing in a concrete social formation” (1985: 7). Enigheten uppnås genom att en partikularitet, t.ex. kapitalismen, en regering eller identiteten som kvinna, antar rollen som något universellt. Om samhället styrdes av en extern princip, som Gud, Förnuftet eller Ekonomin, och en diskurs skulle kunna uppnå en slutgiltig meningsfixering (t.ex. genom en arbetarklassrevolution som skulle göra slut på all historia) skulle det inte finnas ett behov av eller ens möjlighet till hegemoniska artikulationer. Hegemoni är därför en nödvändig process i konstruerandet av alla sociala identiteter, samhällsordningar och samförstånd.

Laclau och Mouffe radikaliserar hegemonibegreppet från Gramsci då det enligt dem avser varken enandet av de underordnades objektivt existerande intressen eller instiftandet av den härskande klassens dominerande ideologi, utan är ett etiskt-politiskt beslut som fixerar identiteter, relationer, mål och intressen på ett bestämt vis, och åstadkommer stabilitet och

ordning där det tidigare fanns tvetydigheter och konflikter. Hegemoni konstituerar därmed det sociala.

Hegemoni uppnås genom att strukturera element runt en *nodalpunkt*, vilken kommer att representera helheten av diverse element och fixera dem som moment (Jacobs 2018: 8). Denna nodalpunkt blir en så kallad *tom signifikant*: Den betecknar i sig inget bestämt innehåll, utan representerar helheten av signifikanter som utgör en viss social formation. Exempel är *demokrati*, *ordning*, *rättvisa* och *frihet*, vilka i sig inte går att bestämma konceptuellt utanför sin historisk-politiska tillämpning. De erhåller sin betydelse av de objekt som associeras till och särskiljs från dem i meningsskapande kedjor. När olika diskurser försöker hegemonisera samma nodalpunkter blir de *flytande signifikanter* vars betydelse skiftar i olika kontexter. Begreppet *demokrati* kan således artikuleras både av de härskande skikten i en diskurs om fri marknad, folkvalda representanter och respekt för lagen och av Gula västarna, som försöker hegemonisera betecknaren genom att associera den till medborgarstyre, vanligt folk, socioekonomisk jämlikhet o.s.v.

Diskurs och hegemoni liknar varandra. Båda är differentiella meningsstrukturer som är resultatet av artikulationer. En viktig skillnad har att göra med kontexten i vilken de äger rum. Hegemoniska artikulationer skiljer sig från andra i avseendet att de är ideologiska³ och har totaliserande anspråk. Med andra ord är hegemoniska artikulationer alltid politiska, och således “emerge in a field criss-crossed by antagonisms” (Laclau & Mouffe 1985: 135). De inbegriper alltid någon typ av repression, våld och förtryck då de fixerar mening i en domän där olika diskurser står i antagonistiskt förhållande till varandra eftersom de försöker etablera olika anspråk inom samma område. Den process genom vilken en diskurs blir förhärskande kallas hegemonisk intervention och implicerar exkluderingen av identitet – både i bemärkelsen alternativa meningsinnehåll och de personer och grupper som identifierar sig med dessa – vilket tenderar att ge upphov till social antagonism (Torfing 1999: 120).

Social antagonism

När den hegemoniska interventionen fixerat element i ett differentiellt system, utesluts samtidigt alla andra möjliga definitioner och identiteter från att realiseras. Dessa blir *förskjutna* från den

---

³ Här är det inte det marxistiska ideologibegreppet som avses, utan den diskursteoretiska definitionen av ideologi i bemärkelsen det som misskänner sin egen kontingens och sitt godtyckliga, politiska ursprung.

institutionella ordningen. Uteslutandet av identiteter, frågor och krav från det etablerade systemet kan ta sig olika uttryck (exempelvis kan de negerade subjekten reagera med uppgivenhet, självanklagelse eller projicering av frustrationen på andra objekt än den hegemoniska kraften) men tenderar att ge upphov till *social antagonism*. De förskjutna elementen vänder sig då mot det de uppfattar som källan till dess exkludering genom att konstruera en diskursiv fiende, en antagonistisk Andre (ibid.). Detta händer t.ex. då Gula västarna vänder sig emot Macron, vars regering instiftat lagar som undergräver krav på lägre levnadskostnader.

Social antagonism är alltså en typ av relation där de negligerade elementen som utgör den diskursiva utsidan av en etablerad ordning hotar att omkullkasta denna. I och med att de är förskjutna och icke-representerade – negativa – kan den antagonistiska kraften inte beskrivas i positiva termer, utan kan bara förklaras indirekt. Torfing skriver att det uteslutna bara kan “present itself indirectly through chains of equivalence which subvert the differential character of the discursive identities” och att “the chain of equivalence has no positive identity as it annuls all positivity of the excluded elements and thereby gives rise to negativity as such” (1999: 124). Den antagonistiska kraften kan således definieras som hegemonins konstitutiva utsida: En radikal negativitet.⁴

Föreningen av olika otillfredsställda krav sker genom artikulationen av ekvivalenskedjor. Alla förskjutna element delar någonting i det att de är negerade av den hegemoniska ordningen; de är i någon mån *ekvivalenta*. Detsamma gäller momenten i det rådande differentiella systemet. Trots att de är artikulerade i termer av skillnader, finns ändå en viss likhet mellan dem som baseras på att de är i opposition gentemot vad som befinner sig utanför diskursens gränser. Denna ekvivalens accentueras i situationer av social antagonism, då ekvivalenslogiken uttraderar de positiva skillnaderna och strukturerar det sociala i två homogena och dikotoma motpoler.

Som exempel kan tas relationen mellan det politiska etablissemanget och storbankerna i Frankrike, som håller differentiella positioner inom den hegemoniska ordningen. Genom att Gula västarna ifrågasätter legitimiteten i denna ordning upplöses deras distinkta identiteter. De blir ekvivalenta representanter för samma samhälleliga elit. Social antagonism är alltså en *negativ*

---

⁴ Radikal negativitet skiljer sig från dialektisk negativitet, då den förra aldrig kan upphävas genom Historiens transcendentala framåtskridande. Apropå Laclau och Mouffe skriver Mäselníková; “although similar to Marxism in the emphasis on the always present political struggle, differs from Marxism in that it does not predict eventual elimination of the conflict into a harmonious society” (maj 2016). Se även Laclaus diskussion om trasproletariatet i *On Populist Reason* (2005: 144-153).

relation mellan två ekvivalenta poler (A – Anti-A), och inte en konfrontation mellan en negativ och en positiv part. Om detta hade varit fallet skulle det exkluderade elementet vara ytterligare en isolerad skillnad och inkorporeras i den symboliska ordningen (A – B).

Den antagonistiska gränsen kan konstrueras på olika sätt. Laclau och Mouffe (1985: 131ff.) skiljer på demokratisk och folklig antagonism. Demokratisk antagonism etableras mellan differentiella subjektspositioner och ökar komplexiteten inom den symboliska ordningen. Uppkomsten av miljö-, HBTQ- och kvinnorörelser är exempel på denna typ av konflikter som kunnat inkorporeras i den symboliska ordningen. Den folkliga antagonismen gör istället det politiska rummet mindre komplext, genom att dela upp samhället i en enda konflikt mellan två antagonistiska parter. Alla nyansskillnader och partikulariteter inom de respektive lägren suddas ut.

Post-politik

Konceptet om politikens tillbakagång i dagens liberala demokratier har behandlats och utvecklats genom olika teoretiska riktningar sedan 1990-talet, och resulterat i begrepp som *post-demokrati*, *post-politisering* och *det post-politiska* (Wilson och Swyngedouw, 2014). Definitionen skiljer sig åt mellan teorier, men gemensamt för de flesta inom fältet är att post-politik betecknar ett tillstånd i liberala demokratier i vilket politiska institutioner i allt högre grad upphör att vara arenor för tävlan mellan olika samhällssystem, för att istället reduceras till ett konsensusinriktat samarbete för inrättandet av teknokratisk policy under ett allmänt accepterat nyliberalt ramverk (Wilson och Swyngedouw, 2014).

I denna uppsats används Chantal Mouffes (2005; 2009) koncept om det post-politiska, som framläggs inom ramen för den övergripande diskursteori hon utvecklat med Ernesto Laclau i *Hegemony and socialist strategy* (1985). Som beskrivits ovan bygger denna teori på att varje social ordning måste förstås som en principiellt prekär konstruktion, det vill säga som sammansatt av kontingenta hegemoniska artikulationer, vars slutgiltiga fixering och fullständighet är en omöjlighet. Vi har också nämnt att varje ordning förskjuter potentiella meningsfixeringar till dess konstitutiva utsida. Denna ofrånkomliga antagonistiska dimension av den sociala världens ontologi betecknas av Mouffe (2009: 550) som *det politiska*, begripet i

relation till *politik* som istället betecknar de *ontiska* praktiker som skapar och upprätthåller en viss samhällsordning.⁵

I *On the political* (2005) argumenterar Mouffe för att det är just oförmågan att erkänna det politiskas antagonistiska karaktär som är utmärkande för den liberala demokratins post-politiska tillstånd. Detta tillstånd utmärks därför av en process i vilken politiken som arena för konflikt i allt högre grad övergår till att vara ett forum för rationalistisk problemlösning under ett unipolärt hegemoniskt system. Det post-politiska tillståndet bör således förstås som en hegemonisk intervention som misskänner den konfliktuella dimensionen mellan höger- och vänsterpolitik, och reducerar det politiska till en fråga om kommunikation och rationell problemlösning utan att erkänna möjligheten till en politik bortom den nyliberala hegemonin. Rent praktiskt tar denna intervention formen av att fixera ett specifikt meningsinnehåll kring, till exempel, den tomma signifikanten tillika nodalpunkten *demokrati*, medan andra meningsinnehåll och identiteter negeras och döljs bakom en hegemoniskt betingad rationalism.

Mouffe kritiserar liberala teoretiker som Ulrich Beck och Anthony Giddens, vilka argumenterar för att senmodernitetens politiska unipolaritet i själva verket innebär en politisk transcendens. De menar att demokratiska meningsskiljaktigheter går att överkomma genom samarbete och dialog, snarare än genom konflikt och tävlan (Mouffe 2009: 550f.). För Mouffe leder oförmågan att ta hänsyn till den antagonistiska dimensionen av det politiska till en avsaknad av legitima kanaler för agonistisk konflikt inom de politiska institutionerna (Mouffe 2005: 69). Begreppet agonism skiljer sig från antagonism, genom distinktionen mellan motståndare och fiende. I agonistiska konflikter erkänner motståndarna varandras legitimitet inom de politiska institutionerna, samtidigt som de strider om skilda hegemoniska anspråk. I antagonistiska konflikter, däremot, framstår inte längre motståndarsidan som en legitim motpart, utan som en fiende vars existens anses illegitim per se. Agonismens tillbakagång leder till att politiska motsättningar i högre grad tar formen av antagonistiska konflikter. Ironiskt nog är det därför den post-politiska slutningen av det politiska rummet som är själva orsaken till det antagonistiska motståndet mot den politiska hegemonin.

---

⁵ Vad Mouffe betecknar som *det politiska* respektive *politik*, ligger nära Jacques Rancières begrepp *politik* och *polis* (se till exempel Rancière *Disagreement* (1999) s. 21-42).

The lack of political channels for challenging the hegemony of the neo-liberal model of globalization is, I contend, at the origin of the proliferation of discourses and practices of radical negation of the established order (Mouffe 2005: 82)

Mouffe (2005: 72ff.) formulerar denna utveckling som att politiska konflikter, då de inte kan ta agonistiska former, i allt högre grad utspelas i ett moraliskt register. Den politiska kampen, exempelvis mellan populistiska rörelser och traditionella höger- och vänsterpartier, formuleras följaktligen genom den moraliska distinktionen mellan gott och ont. Här åsyftas alltså inte att politiken *per se* blivit mer moralisk, utan att de politiska demarkationslinjerna i högre grad formuleras som moraliska kategorier som antingen goda (kompetenta, rationella och ansvarsfulla) eller onda (outbildade, vilseledande och odemokratiska). Mouffe menar t.ex. att Macron utgör det bästa exemplet på post-politik, genom att han upplöser den redan svaga uppdelningen mellan socialliberaler och republikaner som dominerat den franska partipolitiken och avfärdar alla motståndare till hans nyliberala politik som “konservativa” (Mouffe 2017).

Misskännandet av politikens konfliktuella dimension, i samband med en moralisk illegitimisering av politiska krav artikulerade utanför ramen av en nyliberal konsensus, kommer enligt Mouffe att se ontologiskt ofrånkomliga motsättningar att framträda i formen av antagonism. Vi har nu nått fram till en punkt där vi kan redogöra för ett koncept om populism, betraktat som det specifika uttrycket av denna post-politiska hegemoni.

Populism

I *On Populist reason* (2005) utvecklar Laclau en teori om populism. Populism är enligt Laclau ”the royal road to understanding something about the ontological constitution of the political as such” (2005: 67). Han argumenterar för att man måste förstå populism som en *politisk logik* snarare än en bestämda ideologiska och sociala innehåll. Att analysera populism som en logik snarare än en regim är nödvändigt för att undvika de enligt honom otillfredsställande definitionerna av populism som gjorts utifrån att skapa topologier av populistiska fenomen, vilka ofta utgår från gruppen som en redan existerande enhet.

Populism anklagas ofta för att uttrycka politiska ställningstaganden på ett vagt och otydligt sätt, samt för att blott vara en typ av retorik utan substantiellt innehåll. Laclau vänder sig emot dessa pejorativa omdömen och menar att

that vagueness and indeterminacy are not shortcomings of a discourse about social reality, but, in some circumstances, inscribed in social reality as such; [och att] rhetoric is not epiphenomenal vis-à-vis a self-contained conceptual structure, for no conceptual structure finds its internal cohesion without appealing to rhetorical devices. (2005: 67)

Med de diskursteoretiska premisser vi beskrivit ovan kan man alltså hävda att populism borde betraktas som en typ av artikulation vilken strukturerar den politiska verkligheten på ett visst sätt, närmare bestämt: Efter konfliktlinjen mellan *folket* och *eliten*. Det är genom att skapa diskursiva relationer mellan sociala aktörer som identiteten som ”folket” kan uppstå, och detta tenderar att ske i tider av vad Gramsci kallade organisk och Laclau kallade systemisk kris. I sådana situationer uppstår ”a widening chasm separating the institutional system from the people” (Laclau 2005: 74).

Då det differentiella systemet inte längre förmår tillmötesgå olika från varandra isolerade anspråk – *demokratiska krav* – uppstår tillslut en viss likhet mellan de exkluderade elementen. Sedda var för sig kan kraven ha mycket olika karaktär och det finns ingen inneboende kvalitet som gör att de naturligt sammanstrålar i en gemensam kamp. Men i och med den institutionella ordningens växande oförmåga (eller ovilja) att bemöta dem som isolerade företeelser etableras en viss solidaritet mellan dem och subjekten som framför dem.⁶ Pluraliteten av ouppfyllda anspråk kan då artikuleras i en ekvivalenskedja som *folkliga krav*. Laclau beskriver detta som ”in embryo, a populist configuration” (2005: 74).

Populistiska artikulationer delar upp det politiska fältet i två antagonistiska läger; folket och eliten. Således är social antagonism förutsättningen för populism. Den politiska gränsen som upprättas är intern då eliten och folket i någon mån ingår i samma samhälle. ”Folket” kan beteckna hela befolkningen i en bestämd social formation (t.ex. medborgarna i en nationalstat), *populus*, men också de som inte representeras som differentiella skillnader inom systemet, de förtryckta, utstötta, marginaliserade och kastlösa: *plebs*. I en populistisk artikulation antar de

---

⁶ För en beskrivning av en sådan ackumulation av ouppfyllda krav och början till den organiska krisen i Frankrike, se Royall (2020).

folkliga kraven från *plebs* den universella identiteten som *populus* vilja. Laclau kallar detta för en synekdochisk artikulation.⁷ Detta sker genom hegemonisk intervention som producerar tomma signifikanter.

Detta sätt att konstruera det sociala på följer en *ekvivalenslogik* där likheten mellan olika sociala krav understryks på bekostnad av partikulariteten i dem. Välfärdsstaten och nyliberalismen strävar t.ex. efter att skapa samhället som en harmonisk helhet bestående av positiva skillnader, där individuella krav relativt smärtfritt kan inkorporeras och bli nya skillnader inom systemet. I dessa diskursiva formationer är differens den enda legitima ekvivalensen, och hegemonin tenderar att absorbera de isolerade problem som formuleras gentemot den. Denna typ av politiska konstruktion följer i högre grad en *differenslogik*. All identitet skapas i spänningsfältet mellan dessa två logiker, och de tar sig olika uttryck beroende på om differens eller ekvivalens dominerar vid ett givet tillfälle.

Som tidigare nämndes finns ingen essentiell identitet i de demokratiska kraven som kan ligga till grund för deras likhet. Ekvivalenskedjan måste konstrueras diskursivt genom att ett av kraven antar den hegemoniska rollen som representant för hela kedjan.

any popular identity needs to be condensed around some signifiers (words, images) which refer to the equivalential chain as a totality. The more extended the chain, the less these signifiers will be attached to their original particularistic demands. That is to say, the function of representing the relative ‘universality’ of the chain will prevail over that of expressing the particular claim which is the material bearer of that function. (Laclau 2005: 95f.)

I takt med att allt fler heterogena krav tillfogas i kedjan till följd av den universalistiska dragningskraften blir den hegemoniska signifikanten alltså tendentiöst tom – den upphör att beteckna ett partikulärt innehåll, utan helheten i sig (Laclau 1990: 96). Detta leder oss in på Laclaus tredje kriterium för konstruktionen av folket.

Förutom uppdelningen av det sociala i två antagonistiska läger och artikulationen av en pluralitet av krav i en ekvivalenskedja måste, för att identiteten som folket ska kunna etableras, den politiska mobiliseringen nå en viss nivå där ekvivalensen mellan kraven går från att ha härrört från en vag känsla av solidaritet till att artikuleras i ett stabilt, hegemoniskt

---

⁷ Synekdoke är ett begrepp från retoriken och semantiken. Den vanligaste formen är just *pars pro toto* (lat. för “delen istället för det hela”). (Nordqvist 2019)

meningssystem. Relationerna mellan de sociala aktörerna och kraven de artikulerar som ekvivalenta måste således åstadkomma en viss nivå av ”regelbundenhet i dispersion”. Genom att strukturera kraven i ekvivalenskedjor kring nodalpunkter sedimenteras de så småningom och blir en igenkännbar diskurs. Annorlunda uttryckt måste det ske en relativ slutning av strukturen.

De teoretiska koncept som just presenterats kommer nu att appliceras i en analys av Gula västarna. Dessförinnan följer dock en kort redogörelse för rörelsens uppkomst och utveckling.

Bakgrund

Med start i oktober 2018 började en ny proteströrelse, de Gula västarna, samlas i demonstrationer runtom i Frankrike. Till en början tog protesterna främst formen av ockupationer av rondeller på landsbygden och i stadens utkanter, men utvecklades snabbt till andra former av aktioner, såsom vägblockader, ockupationer av vägtullar, vandalisering av fartkontroller och storskaliga demonstrationer i storstäder (Chamorel 2019: 48). De första demonstrationerna i franska städer ägde rum den 17:e november 2018, och kom att återkomma med tilltagande styrka varje kommande lördag i flera månader. Protestvågen hade föregåtts av ett stegrande missnöje på sociala medier över en förestående ny höjning av skatten på diesel, som ledde till uppmaningar till aktioner över hela Frankrike. Som namnet föreslår bestod deras signalement i att bära en gul reflexväst, som av lag måste innehas av varje fransk bilförare (Chamorel 2019: 48).

Från den utlösande protesten mot bränsleskatten, kom rörelsen snabbt att inkorporera allt fler krav i de veckovisa demonstrationerna. Den heterogena karaktären hos dessa krav återspeglas också i Gula västarnas medlemmar och sympatisörer, som spänner från extremhögern till extremvänstern och till majoritet består av personer utan tidigare erfarenhet av deltagande i politiska partier eller proteströrelser (Algan et al. 2019: 2f; Fassin & Defossez 2019: 83). Tillsammans gav mångfalden av krav uttryck för ett brett missnöje mot höjda levnadskostnader, en orättvist fördelad skattebörda och den stigande ojämlikheten i Frankrike (Jetten et al. 2020: 3f.). Men rörelsen motsatte sig också starkt vad de upplevde som en brist på inflytande över en politik som inte tar dem på allvar och som alltmer verkar följa samhällets ekonomisk-politiska elits intressen (Royall 2020: 103). Missnöjet mot det politiska etablissemanget uttrycktes bland annat av Gula västarnas krav på införandet av direktdemokrati, som resonerade med anspråket att tala med *folkets röst* (Paye 2019: 54). När regeringen till slut drog tillbaka höjningen av

bränsleskatten den femte december, fortsatte protesterna och fokus flyttades till en rad andra frågor som ansågs vara exempel på samma orättvisa system (Kipfer 2019: 214). I opinionsundersökningar uppgick stödet för Gula västarna i den franska befolkningen till över 70 % i december 2018 och kring 50 % i mars 2019 (Fassin & Defossez 2019: 77; Royall 2020: 100).

Trots att samlingen av politiska krav var heterogen och till och med hävdats innefatta direkt motsägande element (Algan et al. 2019: 9; Chamorel 2019: 59; Fassin & Defossez 2019: 92), framträdde efterhand några centrala krav och symboler som fick en privilegierad och representativ roll för rörelsen i sin helhet. Den gula reflexvästen är ett givet exempel på en sådan symbol, men ständigt närvarande var också symboler för den franska republiken, såsom trikolorn och marseljäsen (Bristow 2019: 70). Enligt Sebbah et al. (2019) kretsade kraven i huvudsak runt regeringens illegitimitet – ofta uttryckt genom att kräva presidentens avgång med slagordet ”*Macron Démission*” – och kring social och ekonomisk rättvisa. I anslutning till dessa framhölls bland annat krav på införande av mer direktdemokrati genom folkomröstningar (RIC – *Referendum d’Initiative Citoyenne*), återinförandet av förmögenhetsskatten (ISF – *Impôt de Solidarité sur la Fortune*), infrastrukturell utveckling på landsbygden, omfattande miljöåtgärder genom beskattning av stora förorenare⁸, sänkta politikerlöner, höjning av minimilönen och förbättrade villkor för pensionärer med mera (Kipfer 2019: 220; Paye 2019: 51; Sebbah et al. 2019: 12).

Gula västarna utmärktes redan från de inledande protesterna av en ovilja att förknippas med etablerade institutioner, som fackföreningsrörelser eller politiska partier (Wilkin 2020: 81). Detta hindrade dock inte partier från radikalt olika politiska läger att försöka dra nytta av rörelsens momentum, och stöd för Gula västarna uttrycktes av såväl Jean-Luc Mélenchon, ledare för vänsterpartiet *La France Insoumise*, som från Marine Le-Pen, ledare för extremhögerpartiet *Front National* (numera *Rassemblement National*) (Fassin & Defossez 2019: 82). Också inom rörelsen fanns konflikter om vilken riktning den skulle ta, men trots mindre försök att exempelvis bilda ett parti till Europaparlamentsvalet, har sådana försök till institutionalisering av rörelsen vunnit litet stöd inom Gula västarna.

---

⁸ “Gros pollueurs” i Sebbah et al (2019: 12) avser här de företag som står för de största utsläppen, som exempelvis oljerederier och kryssningsfartyg.

Den heterogena karaktären i både krav och medlemsbas genomsyrar också hela den organisatoriska modellen. Gula västarna har vägrat att utse ledare eller talespersoner, och diskussioner om politisk riktning, mobilisering och strategi har skett genom öppna diskussioner och omröstningar på sociala medier eller som en del av rondellokupationer. När en lista på 42 krav sammanställdes under november 2018 deltog exempelvis 30 000 personer i en enkät via internet (Fassin & Defossez 2019: 85). Protesterna kunde dessutom ibland stöta på och marschera tillsammans med andra grupper, vilket ytterligare bidrog till den pluralitet som redan påpekats. Flera av författarna till de artiklar som studerats, har följaktligen talat om en ”rudderless movement” (Chamorel 2019: 55), vars ”complex composition and multidirectional orientation continue to defy the certainties of most.” (Kipfer 2019: 211).

Analys

Vi ska nu med hjälp av Laclau och Mouffes diskursteori analysera hur Gula västarnas kollektiva identitet konstitueras. Den första delen fokuserar på hur Gula västarna konstituerar sig själva som folket genom upprättandet av en antagonistisk gräns till eliten. Detta är en förutsättning för en populistisk artikulation. I den andra delen undersöker vi hur identiteten konsolideras genom att representera en ekvivalenskedja av krav med hegemoniska signifikanter.

Social antagonism – gränsen mellan folket och eliten

Som påvisats i bakgrunden ovan hade Gula västarna starkt stöd från en majoritet av Frankrikes befolkning. Rörelsens olika politiska krav, bland annat på direktdemokrati, återinförandet av förmögenhetsskatten och presidentens avgång, framfördes i ett narrativ om universalitet, som uttryck för folkets verkliga röst (Fassin & Defossez 2019: 85f.; Sebbah et al. 2018: 8f.).

Anspråket på universalitet beskrivs exempelvis av Bristow som att “[e]ach *gilet jaune* feels they are doing this for ‘everyone’ - that they are the legitimate voice of the people.” (2019: 71).

Konstruktionen av folket är enligt Laclau (2005: 224) något som kännetecknar varje populistisk rörelse, och implicerar att beteckna sig själv som en totalitet. Vidare är konstruktionen av *folket* möjlig endast genom en artikulering av den antagonistiska *Andre: eliten* (Laclau 2005: 140).

Gula västarnas konstruktion av den antagonistiska gränsen, framkommer i Payes beskrivning av rörelsens identifiering som folket i en juxtaposition till den ekonomiska eliten.

The idea of the people stands for a mishmash that includes almost the whole population, whose unity is presupposed because it does not include the 1 percent or even the 0.1 percent of the financial oligarchy. Hence, this is not a concept based on difference, but an inclusive category whose identity is deduced by a presupposed opposition to the ultrarich. (Paye 2019: 54)

Ur citatet ovan kan vi utläsa en intressant aspekt hos Gula västarna, nämligen den inkluderande karaktären i uppställningen av *folket* mot *eliten*. Även Jetten et al. (2019: 7) uppmärksammar detta. Påpekandet av rörelsens identitet som skapad genom likhet snarare än skillnad, i en uppdelning av samhället i två politiska läger, överensstämmer med den populistiska logik som framläggs av Laclau. Vad som här blir tydligt är att oppositionen mot den ”finansiella oligarkin” enligt Paye utgör den gemensamma nämnaren för varje deltagare i gruppen, och således att det är i denna opposition som också rörelsens identitet består. Men trots att oppositionen mot de rika och kampen mot ekonomisk ojämlikhet var en viktig del i Gula västarnas kamp (se t.ex. Jetten et al. 2020), är det viktigt att påpeka den bredare innebörden i rörelsens antagonistiska motpart. Bland andra Wilkin (2020: 85), Royall (2020: 106) Renaud (2019: 8ff.) och Kipfer (2019: 214) framhåller att Gula västarna i första hand var djupt misstänksamma och fientliga mot *eliten* i en vidare bemärkelse, förstådd som det politiska, finansiella, akademiska och mediala etablissemanget i sin helhet. Vad som föreslås av Paye, att antagonismen skulle grundas på en “presupposed opposition to the ultrarich”, missar att eliten är en relativt svårdefinierad kategori som konstrueras diskursivt efter en politisk logik där den Andre kan se ur på olika sätt och inte nödvändigtvis inbegriper bara de *ultrarika*. Med andra ord är det inte den ojämlika fördelningen av materiella resurser *tout court* som liksom av en lagbundenhet framtvingar antagonismen.⁹ Den diskursiva konstruktionen av eliten i en ekvivalenskedja, där det ekonomiska toppskiktet förvisso ingår, är resultatet av en artikulatorisk praktik. Och eftersom att rörelsen konstituerar sig själva och sin motståndare i en folklig antagonism, och inte en demokratisk, är det något oklart exakt vilka de antagonistiska parterna är. Det är det här Laclau menar när han skriver att populism inte är en bristfällig, vag retorisk diskurs om samhället, utan att obestämdheten är inskriven i den sociopolitiska verkligheten (2005: 67).

---

⁹ Snarare är detta tillstånd att betrakta som en förskjutning av strukturen som negerar stora segment av den franska befolkningen.

Den folkliga antagonismen definieras av polariseringen av det politiska rummet i två antagonistiska läger, och skapar därmed en slags simplificering av politiska konfliktlinjer (Laclau & Mouffe 1985: 131; Laclau 2005: 18). För att reda ut vad denna polarisering innebär går det här att lyfta ett andra kriterium, intimt förbundet med det ovan nämnda, för framkomsten av en sådan antagonism. Laclau beskriver detta som “the unification of a plurality of demands in an equivalential chain” (2005: 77). Begreppet ekvivalenskedja betecknar enligt Laclau sammanlänkningen av en pluralitet av differentiella – demokratiska – politiska krav till en förenad diskurs som förhåller sig antagonistiskt till den symboliska ordningen, och etableras som folkliga politiska krav (Laclau 2005: 73f.). Partikulariteten hos de olika kraven subverteras således till en ekvivalent negativ kraft som hotar den politiska ordningen och omöjliggör dess diskursiva slutning. Den folkliga antagonismens kommer av en förhärskande ekvivalenslogik och är alltså sprungen ur kravens gemensamma opposition mot den antagonistiska Andre.

Gula västarnas antagonistiska förhållande till eliten, och följaktligen den ekvivalenta relationen mellan rörelsens politiska krav, tog ofta formen av riktade angrepp mot specifika representanter för den politiska och ekonomiska elit som var mål för rörelsens missnöje (Bristow 2019: 68; Chamorel 2019: 49f.). En sådan representant var förkroppsligad i presidenten Emmanuel Macron (Fassin och Defossez 2019: 85; Paye 2020: 53). Kravet på hans avgång beskrivs av Kipfer som ett av rörelsens allra mest centrala:

Resonating with the 2011 slogan in Tunisia (*Ben Ali, dégage, Get Out, Ben Ali*), the loudest chants at *gilets jaunes* events were addressed to Macron, including the ubiquitous ‘*Macron Démission*’ [Macron Resign].” (Kipfer 2019: 219f.)

Macron hade bakgrund i Frankrikes finansiella och akademiska toppskikt och uppvisade tidigt en arrogans inför Gula västarnas politiska frågor (Chamorel 2019: 53f.). Som innehavare av presidentämbetet, och i egenskap av en tidigare Rotschild-bankman, kom han att betraktas av Gula västarna som en representant för hela den elit som ansågs stå i vägen för verklig demokrati (Sebbah et al. 2018: 8). Tituleringen som *le président des riches* (de rikas president) (Jetten et al. 2020: 4) vittnar om Gula västarnas konceptualisering av Macron som en central betecknare, en nodalpunkt, i ekvivalenskedjan över *eliten*.

Once the promising outsider, he has morphed into the discredited establishment. In fact, Macron's perceived assets—a split political opposition, weakened labor unions, and neutralized intermediary bodies—helped to divert discontent into the only available outlets: social media and the street. (Chamorel 2019: 59)

Citatet ovan illustrerar hur Macrons nyliberala reformer och auktoritära stil förstärkt post-politiska tendenser vilka resulterat i att agonistiska vägar till politisk handling liksom kraven som associeras med dessa institutioner förskjutits från den politisk-symboliska ordningen. Från ett diskursteoretiskt perspektiv kan man se att ackumuleringen av otillfredsställda krav gör att Gula västarnas protester tar antagonistiska snarare än agonistiska former, vilket visas bland annat i det radikala förnekandet av det politiska systemet, förkastandet av regeringens legitimitet, liksom i de icke-institutionella motståndspraktikerna på gator och i sociala medier. Gula västarna konstruerar Macron som en fiende snarare än en motståndare. Detta illustreras vidare av de många gånger våldsamma upplopp och den aggressiva retorik som konfrontationerna utmynnade i, vilket behandlas i nästan samtliga artiklar.

Med andra ord går det att se hur Gula västarnas motståndare, väl representerade i den politiska, ekonomiska, intellektuella och mediala eliten i Frankrike, artikuleras i en ekvivalenskedja. Den folkliga antagonismen, dominerad av en ekvivalenslogik, enar en pluralitet av krav bakom hegemoniska signifikanter, och subverterar därmed deras differentiella positioner inom det politiska systemet. Därför blir det också otydligare vem subjektet (vi:et, folket) och objektet (de Andra, fienden) är och till vem man ska framföra sina anspråk. Den antagonistiska Andre måste liksom folket alltså konstrueras, och detta kan göras på olika sätt beroende på hur de artikuleras.

Emmanuel Macron, i egenskap av en hegemonisk signifikant, kan i detta sammanhang förstås med den retoriska figuren *synekdoke*; en del som betecknar helheten. Ett krav på presidentens avgång också representerar en kritik av hela det institutionaliserade politiska systemet eller den franska eliten, det vill säga för hela ekvivalenskedjan som betecknar fienden.¹⁰

Konstruktionen av en antagonistisk andra kan också diskuteras utifrån vad Laclau kallar "the formation of an internal antagonistic frontier separating the 'people' from power" (Laclau 2005: 74). Eliten måste aktivt konstrueras som den Andre då den inte från början var utesluten ur

---

¹⁰ I Laclaus teori om representation ringar begreppet in både symbolisering och konstituering. Liksom han inte särskiljer på struktur och praktik, betecknar representation en enda process varigenom sociala identiteter symboliseras och performativt skapas. För en djupare diskussion om representation, se Thomassen (2019).

(det franska) folket, utan ingick i samma symboliska ordning. Detta hade varit överflödigt t.ex. i ett krig mellan två främmande nationalstater, där det redan finns en extern gräns som skiljer de antagonistiska parterna åt (Laclau 2005: 70, 94). Gula västarna som en underordnad grupp i samhället – *plebs* – gör således ett synekdochiskt anspråk på att representera hela det legitima folket: *populus*.

Gula västarnas universella och folkliga anspråk återspeglas inte minst i deras politiska krav. Bristow (2019) betonar betydelsen av Gula västarnas krav på införandet av nationella folkomröstningar, eller RIC. RIC blev ett av rörelsens mest centrala krav och uttrycker också misskännandet av Frankrikes styrande elit i förespråkandet av folkligt bestämmande genom direktdemokrati (Bristow 2019: 69; Kipfer 2019: 215; Paye 2019: 51). Återkommande i den tidigare forskningen är även Gula västarnas krav på mer progressiv beskattning, i synnerhet i form av återinförandet av förmögenhetsskatten ISF (Chamorel 2019: 53f; Fassin & Defossez 2019: 84; Wilkin 2020: 83; Mahfud & Adam-Troian 2019: 13). En mer utförlig diskussion om rörelsens krav kommer att föras i avsnittet om hegemoni nedan. För tillfället räcker det att här påpeka att flera av de mest centrala kraven uppvisar en antagonistisk relation till den politisk-ekonomiska eliten. Frågan om förmögenhetsskatten utgör ett ifrågasättande av de rika, och kravet på direktdemokrati konfronterar folkvalda politiker. Genom kraven artikuleras eliten som ett hinder för folkets förverkligande.

Regeringen svarade å sin sida på protesterna genom att förklara dem som illegitima våldsyttningar, orkestrerade av olika extremistiska grupperingar (Lianos 2019: 1). Den fientliga retoriken, ofta understödd av fransk press och kombinerad med en exceptionellt våldsamma åtgärder från polisen, påpekas återkommande i de undersökta artiklarna (Bristow 2019; Chamorel 2019; Fassin & Defossez 2019; Jetten et al. 2020; Kipfer 2019; Mahfud & Adam-Troian 2019; Paye 2020; Royall 2020; Wilkin 2020). Royall skriver att:

[p]ublic officials in particular—and relayed by sections of the mainstream media—sought to discredit the protesters by claiming that their actions were illegitimate and contrary to the founding principles of the Republic. (2020: 106)

Paye skriver apropå regeringens avfärdande av Gula rörelsen att: “Dumbfounded by the government’s refusal to recognize them, the demonstrators have moved to the terrain of

legitimacy and responded: *we are the people.*” (2019: 47f.). Som citaten påvisar pågick en hegemonisk kamp om legitimitet mellan Gula västarna och eliten. Det moraliska fördömandet av den Andre, såväl som förekomsten av våldsamma sammandrabbningar under protesterna, understryker konfliktens specifikt antagonistiska karaktär. Parterna misskänner varandra totalt och förhåller sig till den Andre inte som en politiska motståndare utan som fiende. Gula västarna visar här prov på Laclaus första kriterium för en populistisk konfiguration.

Som tidigare behandlats förstår Laclau och Mouffe (1985) social antagonism som en diskursiv reaktion på förskjutningen identiteter och krav från den institutionella ordningen. Utmärkande för den antagonistiska relationen är dess negerande karaktär; “the presence of the ‘Other’ prevents me from being totally myself” (Laclau & Mouffe 1985: 125). I de undersökta artiklarna hänvisas till att Gula västarnas ger uttryck för upplevelsen att inte vara sedda eller tas på allvar av etablissemangen. Fassin & Defossez beskriver till exempel rörelsens uppkomst som “the revenge of the invisible against the social contempt of the elites” (2019: 83). Den moraliska indignationen framkommer bland annat i kampen om legitimitet som beskrivs ovan, och går i linje med Laclau och Mouffes beskrivning av hur den antagonistiska Andre hålls ansvarig för det faktum att Gula västarna inte helt kan leva ut identiteten som folket.

För att sammanfatta detta avsnitt kan Gula västarna i förhållande till etablissemangen exemplifiera en folklig social antagonism. Medan demokratiska antagonismer uppstår genom en ökad differentiering av det politiska rummet i allt mindre separata konflikter, medför den folkliga antagonismen en reducering till en enda övergripande, polär konflikt under vilken alla andra konflikter inordnas. Ekvivalenslogiken kan därmed sägas vara förhärskande i förhållande till differenslogiken i konstruktionen av Gula västarnas identitet. I Gula västarnas fall utgör artikulationen av sig själva som *folket* och den Andre som *eliten* ett tydligt exempel på hur diskursen etableras antitetiskt. Macron, regeringen, de rika, med andra ord eliten i stort, konstitueras som källan till förskjutningen, det som omöjliggör slutningen av strukturen och fulländningen av identiteten.

Hegemoni – produktionen av tomma och flytande signifikanter

Vi ska nu närmare undersöka Laclaus andra populistiska kriterier, nämligen konstruktionen av folket via enandet av en pluralitet av krav i en ekvivalenskedja, samt ”the unification of these various demands – whose equivalence, up to that point, had not gone beyond a feeling of vague

solidarity – into a stable system of signification” (Laclau 2005: 74). För att studera huruvida Gula västarnas identitet konstrueras genom dessa diskursiva praktiker kommer vi utifrån artiklarna beskriva hur krav artikuleras kring tomma signifikanter och de hegemoniska strider som förs om dessa.

I samtliga artiklar behandlas temat om Gula västarnas heterogena karaktär. Både i fråga om socioekonomiska, demografiska, geografiska och politiska aspekter uppvisar Gula västarna en stor mångfald, även om vissa generella drag går att urskilja (Sebbah et al. 2019; Algan et al. 2019). Det faktum att merparten av de som ”helt och hållet”¹¹ stödjer rörelsen avstod från valet 2017 eller röstade på *La France Insoumise* alternativt *Front National* (Algan et al. 2019: 4f.) visar på oppositionen mot det liberala etablissemanget¹² och indikerar samtidigt ideologiska diskrepanser inom rörelsen. Kipfer menar att Gula västarnas ”supporters range from the far Right to the far Left. The orientation and effect of the revolt remains ambiguous even though some vests have organized themselves on the Left” (2019: 209). Grossman skriver att rörelsen är ”extremely diverse in its political leanings, making it difficult – if not impossible – to speak with one voice. There is agreement concerning injustice in the current distribution of the tax burden, but little consensus about possible solutions” (2019: 34). Chamorel är inne på samma spår: ”there were conflicting priorities within the movement” (2019: 53) och “[m]ore pragmatic than ideological, [the Yellow Vests] shuns any long-term vision and offers a vague and self-contradictory agenda” (2019: 59). Royall skriver å sin sida att ”the protesters put forward an extremely wide range of claims – some of which were mutually exclusive” (2020: 110). Paye hävdar att ”[t]he possibility for taking over the movement is facilitated by the inability of the Yellow Vests themselves to grasp their distinction” (2019: 50) och Fassin & Defossez att ”no single watchword or programme unified the participants” (2019: 82).

Denna långrandiga uppräddning av citat visar på att Gula västarna inte på ett koherent vis artikulerat sin agenda. Exempel på krav som av många åtminstone uppfattades som motsägelsefulla är de på ökade offentliga utgifter och rejäla skattelättnader (Chamorel 2019: 53) samt en omfattande klimatomställning och sänkta skatter på bilbränslen (Algan et al. 2019: 9). Diskursteoretiskt skulle man dock värja sig från att se kraven som essentiella negationer, utan

---

¹¹ “tout à fait”, *vår övers.*

¹² Det som Mouffe (1998) f.ö. kallar “den radikala centern” (*vår övers.*) som upplöser skillnader mellan höger och vänster och skapar en illusion om konsensus, något som ju kännetecknar det post-politiska tillståndet.

istället analysera hur de artikuleras och vilka politiska konsekvenser detta får. I slutet av avsnittet kommer vi titta närmare på detta.

Gula västarna är alltså liksom alla sociala identiteter överdeterminerade och genomkorsas av många olika subjekspositioner. Deras horisontella och decentraliserade organisation, avsaknaden av en ledare och bristen på institutionella strukturer förstärker denna tendens, då det lämnar det diskursiva fältet öppet att uttrycka motstridiga ideologiska tendenser (Royall 2020): Vem som helst som skriver i en Facebook-grupp eller ikläder sig en gul reflexväst kan tala i folkets namn (Wilkin 2020: 87). Situationen exemplifierar det som Laclau i Mao Tse-Tungs efterföljd konstaterar; att det finns motsättningar *inom* folket. Detta gör att

the ‘people’, far from having the homogeneous nature that one would attribute to pure class actors (defined by precise locations within the relations of production), is conceived as the articulation of a plurality of ruptural points. (Laclau 2005: 122)

Pluraliteten av enskilda, ibland motstridiga krav är inte, om man får tro artikelförfattarna, enade i ett sammanhållet hegemoniskt projekt. Diskursteoretiskt kan man tolka detta som att det finns en pluralitet av partikulära krav som inte enas annat än av den diffusa samhörighet som kommer av att de negeras av det institutionella systemet (Laclau 2005: 82). Det bildas således en ekvivalenskedja utifrån negativiteten i kraven. Här har vi det andra kriteriet för en populistisk konfiguration.

Dock kan den folkliga identiteten uppstå först då ekvivalenskedjan blir autonom på ett sätt så att den representerar inte bara enskilda krav som ekvivalenta utan helheten *i sig* (Laclau 2005: 245). Då denna gemensamma nämnare inte kan komma utifrån, utan endast från uppsättningen krav “it can only be an individual demand which, for a set of circumstantial reasons, acquires a certain centrality” (Laclau 2005: 95).

Krav som symboliserar ekvivalenskedjan som helhet finns många exempel på i artiklarna. Protesterna inleddes genom att artikuleras kring bränsleskatten, som fick representera allt fler länkar allt eftersom de adderades till ekvivalenskedjorna. När skatten togs bort av regeringen den 5 december 2018 fortsatte protesterna eftersom Gula västarna

juxtaposed increases to socially regressive consumption taxes such as the gas tax to inheritance taxes and corporate taxes gleefully eliminated by President Macron. One

group of researchers confirmed that, rather than rising up against ‘a particular tax, or in defense of the car,’ the vests rebelled ‘against inequalities but also against a political discourse that despises and inferiorises them symbolically.’ (Kipfer 2019: 214)

Den process Kipfer beskriver kan i diskursteoretiska termer beskrivas som en metonymisk expansion av ekvivalenskedjor. Till en början hade rörelsen en avgränsad funktion centrerad kring det partikulära kravet på avskaffande av bränsleskatten, men efter att andra krav med viss likformighet¹³ tillfogades kom delen att symbolisera helheten. Då det inte längre var strategiskt att ha avskaffandet av bränsleskatten som *mot d’ordre* byttes det ut mot andra, som krav på rättvisa eller jämlikhet. Bristow sammanfattar rörelsens hegemoniska expansioner som att dess huvudfokus

appeared to shift from an anti-tax politics, to a demand for tax justice, to a demand for justice *tout court*, to anti-systemic demand for direct democracy. This progression, which can be traced roughly across the lifespan of the movement, was to a large extent enabled by one, unifying demand: the deposition of the president. (Bristow 2019: 67)

Enligt Bristow (ibid.) och Kipfer (2019: 219f.) blev *Macron démission* det krav som enade alla andra. Det blev således den tomma signifikant som på en och samma gång uttrycker och representerar ekvivalenskedjan – det som Gramsci kallar den kollektiva viljan, *la volonté générale* – och konstituerar Gula västarna som ett politiskt subjekt. Frågan om Macrons avgång tudelades på det sätt Laclau (2005: 70) beskriver i så motto att den samtidigt var ett enskilt anspråk – man ville *de facto* bli kvitt presidenten – som den representerade alla andra krav. Genom att heterogena element artikuleras kring nodalpunkten *Macron démission* kan denna också synekdotiskt beteckna krav på mer jämlikhet, till exempel.

Även kravet på folkomröstningen blev hegemoniskt och tjänade till att ena Gula västarna. Renaud skriver att

---

¹³ Det finns en kongruens mellan kraven i exemplet då det handlar om skatter. Steget gick sedan från skattepolitik till socialpolitik i allmänhet och det politiska systemet som sådant.

bakom idén om “RIC” döljs i själva verket en myriad definitioner, vilket vi insisterar på än en gång visar att Gula västarna på intet vis är en centraliserad rörelse eller helt styrd av en politisk organisation.¹⁴ (Renaud 2019: 9, *vår övers.*)

Även Paye (2019: 52) beskriver RIC som “a partial object”¹⁵ och “an empty space” vilket kan ersätta Gula västarnas andra mer materiella krav och vändas till regeringens fördel. Macrons utlysning av en så kallad *Grand débat*, ämnad att blidka kraven på direktdemokrati genom arrangerade offentliga diskussioner runtom i Frankrike, avfärdades av Gula västarna som ett vilseledande försök att stilla kraven på verkligt folkligt bestämmande (Royall 2020: 105). Detta kan tolkas som att RIC inte kan ses som en *helt* tom signifikant, blottad på allt ontiskt innehåll, utan var fortsatt oskiljaktig från de specifika krav den representerade. Bristow menar att “[p]art of its success came from its seemingly cross-cutting nature: if the demand for RIC was won then all the gilets jaunes’ grievances could be raised and dealt with via referendums” (2019: 67). Ekvivalensen mellan kraven upprättas således i och med att de ges ett gemensamt namn.

Enligt Laclaus hegemoniska logik blir alla dessa slagord tendentiöst tomma signifikanter i takt med att universaliteten i helheten överskuggar det utmärkande i de enskilda anspråken. Ju längre ekvivalenskedjan blir, desto mindre kommer den tomma signifikanten att kunna knytas till partikulära krav:

In other words: popular identity becomes increasingly full from an extensional point of view, for it represents an ever-larger chain of demands; but it becomes intensionally [sic] poorer, for it has to dispossess itself of particularistic contents in order to embrace social demands which are quite heterogeneous. That is: a popular identity functions as a tendentially empty signifier. (Laclau 2005: 96)

När ekvivalenslogiken dominerar i förhållande till differenslogiken, vilket sker när Gula västarna försöker representera en allt större pluralitet av heterogena krav, börjar den kollektiva identiteten leva sitt eget liv. Den radikala investeringen i den hegemoniska signifikanten kan göra att den börjar följa sin egen strategiska logik och överge partikulära krav (Laclau 2005: 97ff.). Om detta

---

¹⁴ “derrière la notion de « RIC » se cache en fait une myriade de définitions, ce qui, insistons, démontre à l’envi que le mouvement des gilets jaunes n’est en aucun cas un mouvement centralisé ou parfaitement contrôlé par une organisation politique.” (Renaud 2019: 9)

¹⁵ Partiellt objekt eller *l’objet petit a* är en lacansk term som motsvarar tomma signifikanter: ”The logic of the objet petit a and the hegemonic logic are not just similar: they are simply identical.” (Laclau 2005: 116)

dras till sin spets och den populistiska identiteten blir helt tom, behöver kraven i kedjan inte korrespondera med varandra över huvud taget, vilket skulle göra att Gula västarna blir en ytterst ömtålig och prekär rörelse (Laclau 2005: 217).

Ett exempel på hur detta yttrar sig på lokal nivå ges av Devaux et al. (2019). I sin etnografiska studie beskriver de hur Christine, 55, som mobiliserat sig vid en rondell utanför Lyon resonerar kring oliktankande inom rörelsen: “Trots att hon klart identifierar sig som vänsterkvinna tolererar hon i öppenhetens namn närvaron av personer som bedöms som ‘rasister’ i rörelsen”.¹⁶ Partikulariteten i identiteten som “vänsterkvinna” tonas här ned till förmån för rörelsens sammanhållning. Här har ekvivalenslogiken dragits till sin spets, och visar på den hegemoniska kraften i “Gula västarna” som blir en tom signifikant *par excellence*, blottad på all specifik innebörd och utan någon programmatisk sammanhållning i de politiska ambitionerna.

Västen i sig kanske är det allra tydligaste exemplet på en hegemonisk signifikant. När alla partikulära krav får stå tillbaka är det den som i sista instans konstituerar identiteten som folket. Bristow skriver apropå västen:

Certainly, the yellow vest is most clearly associated with driving in France, therefore evoking the ‘motorist’ identity that first characterised the movement. Yet the yellow vest has other more free-floating significations. Most obviously, it is a matter of visibility: the yellow vest as a means of bringing suffering and injustice out of the private sphere and into the light of day. Then there is the relative political autonomy of the colour yellow in France, which is not used by any of the major parties. And finally, as an object it is both ordinary and urgent - it is widely available and ‘of the people’ and yet it simultaneously signals crisis and emergency. So it was that the yellow vest became an instant offline meme. (2019: 66f.)

Från citatet kan man med ett diskursteoretiskt perspektiv utläsa att västen från början betecknade något partikulärt, kopplat till identiteten som bilförare och en viss typ av prekariserad och isolerad livsstil som karaktäriserar en stor del av den franska befolkningen. Kipfer menar att västen är “an adequate symbol for these lives, which come with structural constraints” (2019:

---

¹⁶ “Bien qu’elle s’affirme clairement comme une femme de gauche, elle tolère la présence de personnes qualifiées de « racistes », au nom de l’ouverture du mouvement.” (Devaux et al. 2019, *vår övers.*)

212). Men med expansionen av ekvivalenskedjan antog västen en mer universalistisk innebörd, vilket underlättades av den politiska underdetermineringen (neutraliteten i färgen gult, västen hade inga på förhand ideologiska konnotationer) och den mer allmänna överdetermineringen (den betecknar både vardaglig banalitet, signalerar någon typ av fara och tjänar till att synliggöra det osynliga). Västen var alltså i någon mån redan en flytande signifikant vilket gjorde den tacksam att hegemonisera av de som önskade konstruera en självständig subjektivitet i förhållande till redan existerande institutioner. Också rondellerna, som inte hade någon politisk laddning sedan tidigare, blev i diskursiv bemärkelse¹⁷ viktiga nodalpunkter.

Flertalet texter, inklusive de kvantitativa opinionsundersökningar som gjorts, visar att Gula västarna öppet erkänner sin pluralitet och anser att konventionella politiska institutioner som ideologier, partier och fackföreningar är irrelevanta, och de flesta hade ingen tidigare erfarenhet av politiskt engagemang (Lianos 2019: 1; Fassin & Defossez 2019: 83; Sebbah et al. 2019; Algan et al. 2019). Således är de liksom Marx *trasproletariat* att betrakta som heterogena i förhållande till den existerande politiska ordningen (Laclau 2005: 144-153). De befinner sig på den diskursiva utsidan av det differentiella systemet som implementerats som den legitima arenan för politik (i ordets snäva bemärkelse), och konstituerar sig således antagonistiskt till denna. Genom att artikulera en mångfald exkluderade element kring tomma signifikanter – som gula västar, rondeller och direktdemokrati – kan de inkludera ett stort antal krav och individer som identifierar sig med dessa i den folkliga identiteten. Kipfer skriver att “[t]he novel feature of the yellow vests is that, emerging from yet another working class segment, one that is predominantly white but largely nonunionized, they represent a threat to the political order in France” (2019: 212). Lianos konstaterar att

[t]he entire range of possible accusations has been launched against [the Yellow vests]: fascists or anarchists, secret instruments of political parties, apolitical, clueless rednecks or sophisticated haters. Nothing sticks, however, since they openly and unreservedly admit their plurality. (2019: 1)

Att erkänna sin pluralitet kan med Laclau och Mouffe ses som att man inte artikulerar kraven i en ekvivalenskedja, utan låter var och en tala för sig själv utifrån sin individuella position. Detta

---

¹⁷ Här kan man frestas att skriva både bildlig och bokstavlig, men Laclau och Mouffe gör inte den distinktionen.

skulle kunna vara ett exempel på när differenslogiken är förhärskande: Specificiteten i de enskilda kraven dominerar på bekostnad av universaliteten i "folket". Å andra sidan är det enda som ger konsistens och stabilitet till *pluraliteten* just den gula västen. Att göra anspråk på den kollektiva identiteten och investera i den hegemoniska signifikanten (ekvivalens) snarare än de enskilda innehållen i kedjan (differens) kan tjäna som en strategi i en terräng där olika aktörer försöker fixera innebörden av rörelsen på olika sätt.

Hittills har vi beskrivit hur Gula västarna utifrån en samling heterogena krav konstituerar sig som ett subjekt genom artikulationen kring tomma signifikanter. Men i praktiken är alla tomma signifikanter också flytande signifikanter (Laclau 2005). Detta kommer sig av att den antagonistiska gränsen som delar upp folket och eliten hela tiden ritas om.

Gula västarna har från start varit föremål för hegemoniska strider. Tomma signifikanter har bytts ut, nya krav har tillkommit och fallit bort och olika aktörer både inom och utanför rörelsen har försökt fixera Gula västarnas identitet genom att artikulera olika ändamål i rörelsens namn (Sebbah et al. 2019:12). Lianos citat ovan illustrerar detta, liksom Bristow när han talar om progressionen från skattefrågan till rättvisa och direktdemokrati. Kipfer skriver bl.a. om förekomsten av rapporter som beskriver

racist, xenophobic, antisemitic, and authoritarian and conspiratorial pronouncements, acts, symbols, and gestures coming from some vests with a media profile as well as from Facebook groups, demonstrators, and roundabout occupants. (2019: 217)

Samtidigt påpekar han att sammanstrålningen av Gula västarna med olika proteströrelser lett till att

movement practices travel in multiple directions, changing the political outlook of many of the original yellow vests, while making others adapt the vest as a symbol for their own green, red (labour Left), pink (feminist and queer), and black (antiracist) purposes. (2019: 217)

Gula västarna är med andra ord överdeterminerade av olika subjektspositioner som alla inte kan interPELLERAS samtidigt, eftersom de står i antagonistiskt förhållande till varandra. Det är exempelvis svårt att se hur man ska föra fram antirasistiska och rasistiska krav samtidigt. Om

frågan om invandring och rasism ska vara på agendan måste det ske en hegemonisk intervention som stakar ut en etisk-politisk riktning och exkluderar den antagonistiska kraften.

För att identiteten som folket ska kunna uppstå måste kraven enas i ett mot-hegemoniskt projekt i vilket de artikuleras som ekvivalenta, på så vis att de struktureras i vad Laclau kallar för ett stabilt meningssystem. Chamorel menar att Gula västarna inte lyckades med detta:

[...] in the end, the Yellow Vests failed to capitalize on their huge numbers and high popularity. They lacked shared purpose and direction. The movement's very spontaneity and grassroots character steered it away from speaking with one voice or building a permanent leadership. The gilets jaunes resisted becoming vehicles for political parties and labor unions, but also resisted turning themselves into a political alternative. [...] Their rudderless movement increasingly fell prey to its own extremists, not to mention the violent outside organizations that used it as cover to sow disorder. Shocking anti-Semitic graffiti and insults were propagated by the far right and left. (2019: 55)

Det Chamorel understryker kan förstås som att Gula västarna i brist på en hegemonisk intervention inte lyckades etablera en koherent subjektivitet, och de antagonistiska krafterna som genomsyrade rörelsen gavs fritt spelrum. Således fragmenterades rörelsen i schizofrena uttryck: de verkar bäst kunna definieras utifrån vad de är emot snarare än vad de vill uppnå. Mahfud & Adam-Troian (2019) menar att Gula västarna framförallt drivs av känslor av alienation, anomi och en upplevd *brist* på mening. Diskursteoretiskt kan man säga att den radikala investeringen i identiteten som folket är ett första steg för att kompensera för detta, men att artikulationen av krav inte uppnått den grad av *regelbundenhet i dispersion* som krävs för att den ska cementeras och uppfattas som legitim. Det finns alltså inte *en* hegemonisk diskurs om Gula västarna. Även Algan et al. hävdar att "Gula västarna och deras sympatisörer är framförallt uttrycket för ett Frankrike där välbefinnandet är lågt, utan att detta nödvändigtvis leder till att man är överens om på vilket sätt man ska hantera det" (2019: 9, *vår övers.*)¹⁸.

Det finns emellertid exempel i artiklarna på när Gula västarna artikulerat ekvivalenskedjor som åstadkommit en relativ slutning av strukturen. Tendenser som tas upp är bland annat de gemensamma protesterna med anti-rasistiska rörelser (som inkluderat rasifierade

---

¹⁸ "Les Gilets jaunes et leurs soutiens sont avant tout l'expression d'une France où le bien-être est faible, sans que cela les conduise nécessairement à s'entendre sur les moyens d'y répondre". (Algan et al. 2019: 9)

grupper i förorderna i “folket”), artikulationen av miljö- och rättvisefrågan som ekvivalenta samt konsensus i frågor om skatterättvisa, jämlikhet, social välfärd och ett värdigt liv för de mest utsatta (Royall 2020: 103-110; Kipfer 2019: 212-215; Fassin & Defossez 2019: 83-86; Lianos 2019: 2f.; Wilkin 2020: 73; Chamorel 2019: 54). Detta styrks av Bristow (2019: 67) som hävdar att rörelsen – trots alla motstridiga strömmar och avknoppningar, liksom den inledande högerorienterade tendenserna – verkade röra sig åt vänster. De lexikografiska studierna av online-engagemang från Sebbah et al. (2019) visar också att den till synes flytande uppsättningen krav i själva verket visar en stark regelbundenhet, och organiseras och argumenteras kring illegitimiteten hos regeringen samt social och skattemässig rättvisa (Sebbah et al. 2019: 12). Utifrån deras studie skulle man kunna hävda att Gula västarnas kollektiva identitet, i alla fall på nätet, hegemoniserats och kristalliserats i ett relativt stabilt meningssystem.

Diskussion

Vi har nu med utgångspunkt i de valda artiklarna analyserat Gula västarnas identitet med hjälp av Laclau och Mouffes diskursteoretiska ramverk, med betoning på populism i förhållande till hegemoni och social antagonism. Här följer en avslutande diskussion där vi tar upp de centrala tendenser som framkommit ur analysen och vidareutvecklar dessa utifrån teorin, för att slutligen besvara studiens frågeställning.

Vi har långt ifrån kunnat ge en tillfredsställande och heltäckande kartläggning av Gula västarnas kollektiva identitet, som med tanke på rörelsens till synes oändliga och kontingenta variationer i olika kontexter av naturliga skäl skulle vara en omöjlig uppgift inom ramen för denna uppsats. Vad vi har kunnat observera är emellertid att Gula västarna konstruerar en identitet som folket, till stor del efter en populistisk logik.

Konstitutionen av identiteten som *folket* kan beskrivas enligt de två kriterier för populism som framförs av Laclau (2005): För det första upprättar Gula västarna en antagonistisk gräns mellan sig själva och eliten inkarnerad i Emmanuel Macron. Men Gula västarna är inte bara en positiv annanhet i förhållande till sin motståndare, utan är situerade i en radikalt negativ relation till eliten. De kan alltså inte förstås som enbart en skillnad i den symboliska ordningen, inte som ett “B” i förhållande till ett “A”, utan som “Anti-A”. Antiförhållandet förstärks av ekvivalenslogiken som upplöser differentiella identiteter.

För det andra skapas identiteten som folket genom artikuleringen av en pluralitet av ouppfyllda krav i en ekvivalenskedja. Vad de har gemensamt är endast sin uteslutning från den nyliberala, post-politiska ordningen. Kraven på mer offentliga utgifter och på sänkta skatter, exempelvis, delar ingenting rent konceptuellt. Tvärtom kan de verka motsäga varandra. Men i och med deras förskjutning etableras en viss likhet mellan dem. Det är oförmågan hos den hegemoniska ordningen att bemöta kraven separat då de ackumuleras till en omfattande samling som gör att de blir ekvivalenta.

Ur pluraliteten av krav framträder ett partikulärt krav, som *synekdochiskt* eller *metonymiskt* både uttrycker och representerar hela kedjan. Ekvivalenskedjans betecknare, dess namn (“folket”, “Gula västarna”, “Macron démission”) eller bild (reflexvästen, rondellen, trikoloren etc.), är vad som gör Gula västarna till en singularitet, något kvalitativt mer än summan av delarna, och möjliggör deras folkliga identitet. På detta sätt konstrueras vad Gramsci kallade den kollektiva viljan, som blir just kollektiv genom att enighet, konsensus och *identitet* skapas av den retroaktiva effekten av benämning. Benämning skapar en illusion om fulländning vilket stillar begäret efter slutning, och fungerar alltså som substitut för varje förskjutning av strukturen.¹⁹ Detta är vad Laclau och Mouffe kallar *hegemoni*.

I och med att ekvivalenskedjan expanderar till att omfatta allt fler krav blir den gula västen, den ockuperade rondellen och diverse slagord tendentiöst tomma signifikanter. Frågan om bränsleskatten, till exempel, har genom metonymiska expansioner kommit att omfatta allt fler otillfredsställda krav, ibland direkt motsägelsefulla, vilka kommit att enas blott genom ekvivalenskedjans symbolisering av den gula västen, en tom signifikant *par excellence*. Detta är, som vi sett i analysen, synnerligen fallet med Gula västarna, som på grund av sin organiska, lokaliserade och horisontella organisation erbjuder en lättillgänglig inskrivningsyta för en stor mångfald av drivkrafter och sociala aktörer. Över tid har dock rörelsens krav till följd av hegemoniska strider koagulerat framförallt kring exempelvis social rättvisa, progressiv beskattning, miljö och folkstyre.

I och med de hegemoniska strider som förts om rörelsen har “Gula västarna” också i hög grad varit en flytande signifikant som fixerats på olika sätt i antagonistiska diskurser. Rörelsen tillskrivs således olika partikulära innehåll, ideologiska riktningar och politiska mål i olika

---

¹⁹ För en vidare diskussion om signifikation och relationen mellan *betecknaren* och *det betecknade*, se exempelvis Žižek (1989) och Laclau (2005)

diskurser, både av aktörer inom Gula västarna och av andra, inte minst media och regeringen. T.ex. har både progressiva och konservativa artikulationer gjorts i rörelsens namn. Den antagonistiska gränsen har förskjutits otaliga gånger: Från att initialt ha handlat om bränsleskatten kom den politiska striden att handla om allt fler frågor som om vartannat lyfts fram som de mest centrala.

Vi har, utifrån de studerade artiklarna, påvisat hur artikulationen av Gula västarnas identitet tar sig olika uttryck beroende på spänningen mellan ekvivalens- och differenslogiken. I vissa situationer, som när Gula västarna öppet erkänner sin pluralitet, antar en apolitisk ställning eller när de undviker att dryfta ideologiska frågor (som i exemplet med Christine), blir ekvivalenslogiken förhärskande så till den grad att medlemmarna och deras heterogena krav inte hålls samman av något mer än den gula västen, att de är vid samma demonstration och kallar sig för "folket". Den gula västen reduceras då till ren identitet, en radikalt tom signifikant, blottad på partikulärt, ideologiskt och politiskt innehåll. Deras identitet som "folket" riskerar här att kollapsa, eftersom deras *raison d'être* som historisk agent reducerats till vad de motsätter sig. Konflikter riskerar att uppkomma mellan antagonistiska identiteter inom rörelsen och den antar en flytande karaktär. Autonomiseringen av ekvivalenskedjan i förhållande till de enskilda länkarna har i dessa fall gått så långt att de nivelleras och kvar blir bara namnet, reflexvästen som ren betecknare.

I andra kontexter har vi sett att det motsatta sker, nämligen att differenslogiken blir så stark att partikuläriteten i kraven helt överskuggar kedjan som helhet. I dessa situationer kan den kollektiva identiteten lösas upp till följd av att kraven absorberas av den institutionella ordningen och bli nya skillnader: den antagonistiska gränsen ritas om och identiteten upphör att existera. Detta sker t.ex. då den gula västen endast betecknar vissa sakfrågor som skulle reformistiskt skulle kunna integreras i den symboliska ordningen och bli en ny skillnad. Det är fallet exempelvis i rörelsens inledande fas då fokus helt låg på bränsleskatten (innan andra heterogena krav tillfogades i ekvivalenskedjan) som, om än för sent, blev tillmötesgått av regeringen.

I ytterligare andra situationer går det att ana en relativ balans mellan ekvivalens och differens, exempelvis då rörelsen tillämpar en diskurs om social rättvisa och värdighet. *Rättvisa* blir en tom signifikant vilken representerar mer partikulära krav på återinförandet av förmögenhetsskatten, högre köpkraft, höjda pensioner och minimilöner etc. Andra exempel på tomma signifikanter runt vilken identiteten struktureras är kraven på folkomröstning och

Macrons avgång. Dessa blir vad Lacan kallar *l'objet petit a* och upphöjs till "värdigheten av Saken". Det är när de sociala aktörerna gör denna radikala investering i signifikanterna som de blir hegemoniska, och identiteten skapas.

Hittills har vi diskuterat Gula västarnas identitet utifrån relativt abstrakta teoretiska koncept, men för att bättre kunna förstå deras uppkomst och specificitet anser vi det nödvändigt att också betrakta dem inom ramen för den historiska och politiska kontext i vilken de uppstått. I detta syfte anser vi att Mouffes kritik av det post-politiska blir relevant för att kontextualisera Gula västarnas diskursiva praktiker. Bristen på legitima kanaler för uttryck av politiska viljor tycks vara en upplevelse som återfinns bland rörelsens deltagare. En majoritet av Gula västarna hade ingen tidigare erfarenhet av politisk mobilisering, var inte anslutna till partier eller fackföreningar och ansåg sig inte tillhöra en särskild ideologi. De var alienerade, isolerade och förvisade till periurbana områden där deras sociala och rumsliga rörlighet blivit omskurna av bilberoende, nedskärningar och ökade levnadskostnader. De skulle alltså kunna sägas befinna sig på samhällets utsida. Den nyliberala franska konsensuspolitiken har samtidigt gett upphov till förskjutningar, det vill säga har förpassat politiska frågor från en differentiell position i den symboliska ordningen. Denna ohållbara situation – ackumuleringen av ouppfyllda krav som nekas representation inom den institutionaliserade ordningen – kan ha varit en anledning till att Gula västarna tog till gatan, ockuperade rondeller och iklädde sig reflexvästar i ett försök att representera det som tidigare inte representerats. Genom teorin om det post-politiska är det möjligt att bättre förstå den gula västen som synliggörandet av de osynliggjorda. En återkommande fras hos medlemmarna var "Vi finns" och "Vi vill ha en röst". Och det är just motståndet mot nyliberala reformer, socialt och ekonomiskt utanförskap och teknokratiska former av maktutövning, vilka tillsammans anses negera identiteten hos folket, som återspeglas i Gula västarnas krav. Konstitutionen av Gula västarna som ett nytt politiskt subjekt kan sägas ha öppnat upp ett rum för radikal kritik av den nyliberala hegemonin där dess kontingens blottläggs. Genom omartikulera betecknare som *demokrati*, *folket* och *rättvisa*, har de upprättat nya konfliktlinjer och skapat en kollektiv identitet av det som förskjutits till hegemonins utsida. Gula västarna är, med Laclaus ord: "*present as that which is absent*" (2005: 223).

Tidigare forskning om Gula västarna har ofta försökt beskriva rörelsen som ett uttryck, d.v.s. ett epifenomen, av redan existerande och fullt konstituerade grupper, identiteter och bortglömda, negligerade segment av den franska befolkningen. Det vår applicering av Laclaus

teori om populism samt dennes och Mouffes diskursteoretiska begrepp förmår visa är emellertid att Gula västarna inte bara är ett sekundärt uttryck för något essentiellt underliggande.

Konstitutionen av dem går inte att betrakta som en överbyggnad vilken går att induktivt härleda till en strukturerande bas. Uppkomsten av Gula västarna som en kollektiv identitet består i en transgression av den rådande ordningen *och* ett konstituerande av en ny ordning, ett nytt hegemoniskt anspråk, i en terräng som är fundamentalt förskjuten. Gula västarnas identitet bör således inte förstås som bestämd av en determinerande princip: deras krav, handlingar och representationen av den gula reflexvästen är i allra högsta grad också konstituerande av ett nytt politiskt subjekt som inte föregick det självt, och som därför är föränderligt allt eftersom det artikuleras på olika sätt. Då identiteten mellan heterogena aktörer uppstår genom investeringen i hegemoniska signifikanter, vore det alltså inte fel att hävda att folket blir till i samma ögonblick som de ikläder sig gula västar.

Svar på frågeställning

Vi har nu undersökt hur Gula västarna konstitueras som politiskt subjekt utifrån begrepp från Laclau och Mouffes diskursteori. Avslutningsvis ska vi nu besvara studiens frågeställningar. Dessa löd:

- Är Gula västarna en rörelse som följer Ernesto Laclaus populistiska logik?

Vi har genomgående visat att Gula västarna konstitueras enligt en *populistisk logik*, som förutsätter konstruktionen av ett *antagonistiskt* förhållande mellan folket och eliten. Utifrån kraven som riktas mot Macron, den Andre, skapar rörelsen också en ny mothegemonisk ordning och en annan Andre. Den kollektiva identiteten uppstår från pluraliteten av krav genom den radikala investeringen i *hegemoniska* signifikanter, varav den gula reflexvästen är det främsta exemplet. Den är inte bara en symbol för rörelsen, utan spelar en performativ roll och konstituerar rörelsen som sådan. Den är inte etiketten på ett redan existerande socialt objekt, utan skapar subjektet självt – den kollektiva identiteten – genom den hegemoniska namngivande processen.

- Hur skapas Gula västarnas kollektiva identitet som en diskursiv formation?

Den kollektiva identiteten konstrueras genom artikulationer av krav i ekvivalens- och differenskedjor runt nodalpunkter i form av hegemoniska signifikanter. Det politiska subjektet framträder då det lyckas beteckna sig själv som en totalitet, d.v.s. genom att artikulationspraktikerna åstadkommer en relativ slutning av strukturen. Identiteten tar sig också olika uttryck beroende på spänningen mellan ekvivalens- och differenslogiken i ett givet sammanhang. Gula västarna är alltså en diskursiv formation som är resultatet av dessa artikulationer och inte något som går att induktivt härleda till essentiella kategorier, lagbundenheter i strukturer eller underliggande principer.

Vidare forskning

Vad vi försökt visa i denna uppsats är potentialen i Laclau och Mouffes diskursteori i analysen av populistiska rörelser som Gula västarna. Att förstå logiken bakom populistiska rörelser är synnerligen angeläget i dagens politiska klimat, där populismens uppgång i liberala demokratier har väckt ett stort intresse och många gånger lett till maktövertaganden, policyförändringar och nya politiska identiteter att organisera sig kring.

Nu, knappt två år sedan Gula västarnas första protester inleddes, liksom i efterdyningarna av en uppsjö populistiska rörelser och partier, verkar det som om luften gått ur det populistiska momentum som präglade de senaste årens politiska landskap, i synnerhet i västra Europa. Många har börjat tvivla på potentialen i den populistiska strategin inte så mycket när det kommer till att forma koalitioner eller till och med ta makten som när det gäller möjligheten för populisterna att åstadkomma verklig politisk förändring och bryta med status quo. Vidare forskning kan undersöka vilka förutsättningar som krävs för att detta ska bli möjligt, vilka hinder som finns för att uppnå radikala förbättringar av människors livsbetingelser, och vilka begränsningar som finns inneboende i den populistiska logiken när det kommer till att överkomma dessa.

Referenslista

Algan, Y. et al. (2019) *Qui sont les Gilets jaunes et leurs soutiens?*. (CEVIPOF Working Paper No. 2019-03). Hämtad 2020-05-23. URL: <http://www.cepremap.fr/depot/2019/02/2019-03-Qui-sont-les-Gilets-jaunes-et-leurs-soutiens-1.pdf>

Bristow, G. (2019) "Yellow fever: populist pangs in France: Reflections on the gilets jaunes movement and the nature of its populism". *Soundings: A journal of politics and culture*, No. 72. Sid: 65-78. URL: <https://www.muse.jhu.edu/article/730849>.

Cambridge Dictionary (2017) *Cambridge Dictionary's Word of the Year 2017*. 29 november. Hämtad 2020-05-10. URL: <https://dictionaryblog.cambridge.org/category/word-of-the-year/>.

Carpentier, N. (2019) "About Dislocations and Invitations: Deepening the Conceptualization of the Discursive-Material Knot". I Tomas Marttila (red.) *Discourse, Culture and Organization*. Sid: 155-178.

Chamorel, P. (2019) "Macron versus the Yellow Vests". *Journal of Democracy*. Vol. 30, No. 4. Sid: 48-62. DOI: [10.1353/jod.2019.0068](https://doi.org/10.1353/jod.2019.0068).

Devaux, J. B. et al. (2019) "La banlieue jaune: Enquête sur les recompositions d'un mouvement". *La vie des Idées*. 30 april 2019. ISSN: 2105-3030. URL: <http://www.laviedesidees.fr/La-banlieue-jaune.html>.

Fassin, D. & Defossez, A. C. (2019) "An Improbable Movement?: Macron's France and the rise of the Gilets jaunes". *New Left Review*. No. 115.

Fukuyama, F. (1992) *The end of history and the last man*. London: Penguin.

Grossman, E. (2019) "France's Yellow Vests – Symptom of a Chronic Disease". *Political Insight*. Vol. 10, No. 1. Sid: 30-34. DOI: [10.1177/2041905819838152](https://doi.org/10.1177/2041905819838152).

Jacobs, T. (2018) "The Dislocated Universe of Laclau and Mouffe. An Introduction to Post-Structuralist Discourse Theory." *Critical Review*. Vol. 30. No. 3-4. DOI: <https://doi.org/10.1080/08913811.2018.1565731>.

Jetten, J., Mols, F. & Selvanathan, H. P. (2020) "How Economic Inequality Fuels the Rise and Persistence of the Yellow Vest Movement". *International Review of Social Psychology*. Vol. 33. No. 1. DOI: <http://doi.org/10.5334/irsp.356>.

Jäger, A. & Borriello, A. (2020) "Making Sense of Populism" *Catalyst*, Vol 3, No. 4. Hämtad 2020-05-22. <https://catalyst-journal.com/vol3/no4/making-sense-of-populism>.

Jørgensen, M. & Phillips, L. J. (2002) *Discourse Analysis as Theory and Method*. London: Sage Publications.

Kipfer, S. (2019) "What colour is your vest? Reflections on the yellow vest movement in France". *Studies in Political Economy*. Vol. 100. No. 3. Sid: 209-231. DOI: [10.1080/07078552.2019.1682780](https://doi.org/10.1080/07078552.2019.1682780).

Laclau, E & Mouffe, C. (1985) *Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics*. London: Verso.

Laclau, E. (1990) *New Reflections on The Revolution of Our Time*. London: Verso.

Laclau, E. (2005) *On Populist Reason*. London: Verso.

Lianos, M. (2019) "Yellow vests and European democracy". *European Societies*. Vol. 21. No. 1. Sid: 1-3. DOI: [10.1080/14616696.2019.1570055](https://doi.org/10.1080/14616696.2019.1570055).

Mahfud, Y. & Adam-Troian, J. (2019) "Macron demission!: Loss of significance generates violent extremism for the Yellow Vests through feelings of anomia". *Group Processes & Intergroup Relations*. DOI: [10.1177/1368430219880954](https://doi.org/10.1177/1368430219880954).

Másešniková, A. (2016) "Chantal Mouffe on post-democracy: 'It's like a choice between Pepsi and Coke'". *The European Strategist*. 6 maj. Hämtad 2020-05-16. URL: <http://www.eurstrat.eu/chantal-mouffe-on-post-democracy-its-like-a-choice-between-pepsi-and-coke/>

Meny, Y. & Surel, Y. (2002) *Democracies and the populist challenge*. London: Palgrave Macmillan.

Mouffe, C. (2005) *On the Political*. Abingdon/New York: Routledge.

Mouffe, C. (2009) "Democracy in a Multipolar World". *Journal of International Studies* Vol. 37, No. 3. Sid: 549–561

Mouffe, C. (2017) "Chantal Mouffe : « Macron, stade suprême de la post-politique »". *Le Monde*. 1 juni. Hämtad 2020-04-21. URL:

https://www.lemonde.fr/idees/article/2017/06/01/chantal-mouffe-m-macron-stade-supreme-de-la-post-politique_5136932_3232.html

Mudde, C. (2018) "How populism became the concept that defines our age". *The Guardian*. 22 november. Hämtad 2020-05-10. URL:

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/nov/22/populism-concept-defines-our-age>

Nordquist, R. (2019) "Synecdoche Figure of Speech". *ThoughtCo*. 22 februari. Hämtad 2020-05-12. URL: <https://www.thoughtco.com/synecdoche-figure-of-speech-1692172>

Nossiter, A. (2018) "How France's 'Yellow Vests' Differ From Populist Movements Elsewhere". *The New York Times*. 5 december. Hämtad 2020-05-02. URL:

<https://www.nytimes.com/2018/12/05/world/europe/yellow-vests-france.html>

Patton, M. (1990) *Qualitative evaluation and research methods*. Beverly Hills: Sage.

Paye, J. C. (2019) "The Yellow Vests in France: People or Proletariat?". *Monthly Review*. Vol 71. No. 2. Sid: 47-57. DOI: [10.14452/MR-071-02-2019-06_3](https://doi.org/10.14452/MR-071-02-2019-06_3).

Rancière, J. (1999) [1995] *Disagreement: Politics and philosophy*. Minneapolis/London: University of Minnesota Press.

Renaud, M. (2019) "«Gilets jaunes» ...et mayonnaise analytique". *La Revue Nouvelle*. No. 5. Sid: 7-17. ISSN: 0035-3809.

Royall, F. (2020) "The Gilets Jaunes protests: mobilisation without third-party support". *Modern & Contemporary France*. Vol. 28. No. 1. Sid: 99-118. DOI: [10.1080/09639489.2019.1676217](https://doi.org/10.1080/09639489.2019.1676217).

Sebbah, B. et al. (2018) "Les Gilets Jaunes, des cadrages médiatiques aux paroles citoyennes". Forskningsrapport för LERASS (*Laboratoire d'Études et de Recherches Appliquées en Sciences Sociales*), Université de Toulouse. Publicerad 30 november 2018.

Stanley, B. (2008) "The thin ideology of populism". *Journal of Political Ideologies*. Vol 13, No. 1. Sid: 95-110.

Thomassen, L. (2019) "Representing the People: Laclau as a Theorist of Representation". *New Political Science*. Vol. 41, No. 2. Sid: 329-344.

Torfiging, J. (1999) *New Theories of Discourse: Laclau, Mouffe and Žižek*. Oxford: Blackwell.

Wilkin, P. (2020) "Fear of a Yellow Planet: The Gilets Jaunes and the End of the Modern World-System". *Journal of World-Systems Research*. Vol 26. No. 1. DOI: <http://doi.org/10.5195/JWSR.2020.902>.

Wilson, J. & Swyngedouw, E. (2014) "Seeds of Dystopia: Post-Politics and the Return of the Political" i *The Post-political and Its Discontents: Spaces of Depoliticisation, Spectres of Radical Politics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Žižek, S. (1989) *The sublime object of ideology*. London: Verso.

Bilaga – Presentation av analysunderlag

Författare	År	Titel	Publicerad via	Ämnesgren	Metod och data
Yann Algan, Elizabeth Beasley, Daniel Cohen, Martial Foucault, Madeleine Péron.	2019	Qui sont les Gilets jaunes et leurs soutiens? [Vilka är Gula västarna och deras följare?]	Observatoire du Bien-être du CEPREMAP och CEVIPOF, n° 2019-03.	Statsvetenskap, ekonomi, politisk teori, sociologi, kulturgeografi	Analys av kvantitativa data.
<i>Working paper som undersöker de klyftor som finns bland Gula västarna och deras sympatisörer utifrån kvantitativa data från CEVIPOFs tillitsbarometer. Forskarna visar att de som stödjer Gula västarna inte går att placera på en traditionell höger-vänsterskala, utan snarare förenas av faktorer som lågt subjektivt välbefinnande utan att vara överens om vilka politiska lösningar som skulle kunna lösa problemet. Sympatisörerna återfinns bland de som tidigare inte röstat alls eller på Le Pen eller Mélonchon, samt i områden i nordöstra och sydvästra Frankrike, vilka korresponderar med dessa väljargrupper. Samtidigt har de en starkare misstro gentemot staten och politiker än dessa.</i>					
Gabriel Bristow	2019	Yellow fever: populist pangs in France	Soundings: a journal of politics and culture	Bristow är författare och journalist, och skriver om ämnen relaterade till politik och sociologi	Analys av tidigare forskning och dagspress.
<i>En analytisk reflektion över Gula västarnas uppkomst och utveckling. Bristow redogör för centrala teman i rörelsen, med hänvisning till symboler, praktiker och politiska krav som enande element i Gula västarnas populism. Polisvåldet och regeringens förhållande till protesterna beskrivs som förstärkande av det folkliga missnöjet mot eliten. Den osäkra och mångfacetterade karaktären hos Gula västarnas krav framhålls, medan den starka sammanslutningen kring protestpraktikerna betonas.</i>					
Patrick Chamorel	2019	Macron versus the Yellow Vests	Journal of Democracy	Statsvetenskap	Essäistisk diskussion baserad på en blandning av dagspress och tidigare forskning

Chamorel gör en historisk redogörelse för Gula västarnas uppkomst och utveckling, parallellt med en beskrivning av regeringen och Macrons förhållande till proteströrelsen. Rörelsen diskuteras främst med utgångspunkt i den franska politiska närhistorien, med fokus på det prekära parlamentariska läget efter Macrons vinst i presidentvalet 2017. Chamorel finner att Gula västarna såväl som Macron bidrar till en ökad fragmentisering och polarisering inom fransk politik, vars följder och potentiella lösningar ännu är svåra att skönja.

Jean Baptiste Devaux, Marion Lang, Antoine Lévêque, Christophe Parnet & Valentin Thomas	2019	La banlieue jaune: Enquête sur les recompositions d'un mouvement [Den gula förorten: Undersökning av en rörelses sammansättning]	La vie des Idées	Sociologi, antropologi och statsvetenskap	Etnografisk ansats med observationer och intervjuer vid en rondellockupation i Corsieux utanför Lyon, kombinerad med teoretiska analysmetoder.

Undersöker spänningarna inom rörelsen på lokal nivå, och söker visa på att Gula västarna i själva verket inte är en ledarlös rörelse, utan att kamper och förhandlingar om ledarskap genomsyrar organisationen. De kommer fram till att det är en mångfacetterad rörelse sammansatt av många olika grupper, individer och politiska strömningar och att det inte går att identifiera en bestämd essens eller riktning.

Didier Fassin & Anne-Claire Defossez	2019	An Improbable Movement?: Macron's France and the rise of the Gilets jaunes	New Left review	Socialantropologi Sociologi	Teoretisk ansats, analys av sekundärmaterial i dagspress och akademiska texter.

Författarna argumenterar för att Gula västarna har stora likheter med andra liknande fenomen i södra Europa, t.ex. ockupationen av offentliga platser, den politiska och sociologiska heterogeniteten, att rörelsen består av utarmade och prekariserade grupper, avsaknaden av ledare och institutioner m.m. Det som utmärker Gula västarna är dock ressentimentet som riktas mot Macron som symbol för auktoritarism och nyliberalism, och anknytningen till Frankrikes forna konflikter rörande välfärdsstaten.

Emiliano Grossman	2019	France's Yellow Vests – symptom of a chronic disease	Political insight	Statsvetenskap	Analys av sekundärmaterial, tidigare forskning och vetenskapliga bloggar

Grossman ser Gula västarna som ett uttryck för den långtgående politiska kris som präglat Frankrike i åratal, där den ekonomiska krisen bara spätt på det redan existerande utbredda missnöjet med den representativa demokratin, den låga tilltron till politiker och partier och den ojämlika fördelningen av resurser.

Jolanda Jetten, Frank Mols & Hema Preya Selvanathan	2020	How Economic Inequality Fuels the Rise and Persistence of the Yellow Vest Movement	International Review of Social Psychology	Socialpsykologi	Analys av kollektiva inter- och intragrupperprocesser med grund i material från tidigare forskning och dagspress

Jetten et al. undersöker hur Gula västarna kan förstås utifrån ett socialpsykologiskt perspektiv, genom att titta på faktorer som upplevd ekonomisk ojämlikhet och bilden av Macron som elitens snarare än majoritetens president. De menar att ekonomisk ojämlikhet och de socialpsykologiska processer som denna ger upphov till, liksom upplevelsen av att den politisk-ekonomiska utvecklingen bryter mot historiskt rotade, allmänt vedertagna narrativ om rättvisa är oundgängliga för att förstå uppkomsten av Gula västarna, eftersom dessa skapar nya "vi" och "dem" och allianser mellan grupper som generellt sett anses omaka.

Stefan Kipfer	2019	What colour is your vest? Reflections on the yellow vest movement in France	Studies in Political Economy	Statsvetenskap Nationalekonomi	Analys baserad på egen och tidigare forskning: observationer, intervjuer, enkäter

Kipfer undersöker Gula västarna genom att placera dem inom ramen för mer generella politiska och sociala trender och undersöker de spatiala dimensionerna av Gula västarnas mobiliseringar. Han menar att rörelsen fördjupat den organiska krisen i Frankrike, vilken går igen också på andra platser, och att de ifrågasätter nyliberal politik, auktoritärt styre och politisk representation ö.h.t. Genom att attackera maktsymboler och appropriera det offentliga rummet skapar de samtidigt mötesplatser för att knyta sociala band och skapar förutsättningar för lokala politiska praktiker. Skepsisen gentemot representation och den horisontella organisationen har lett till tvetydigheter och försök till diverse kopteringar från andra politiska strömningar.

Michalis Lianos	2019	Yellow vests and European Democracy	European Societies	Statsvetenskap	Essäistisk redogörelse för rörelsen

Lianos skriver som att Gula västarna är ett tecken i tiden, då deras mobilisering, frågorna de för fram, fokuset på värdighet och avsaknaden av organisationsstrukturer och ledare går i linje med andra populistiska tendenser som Brexitomröstningen, vilken visade att folket inte är beredda att gå med på förslag även om de ligger i deras intresse om det innebär att de utesluts ur beslutsfattandeprocessen. Gula västarna är ett symptom på de utmaningar som europeisk demokrati står inför.

Yara Mahfud & Jaïs Adam-Troian	2019	Macron demission!: Loss of significance generates violent extremism for the Yellow Vests through feelings of anomia	Group Processes & Intergroup Relations	Socialpsykologi	Kvantitativ medlingsanalys (<i>mediation analysis</i>) av enkätdata från 776 franska medborgare.
<i>Artikeln utgår från significant quest-teorins perspektiv på extremistiskt våld och fokuserar på hur Gula västarnas protester kom att bli exceptionellt våldsamma. Genom kvantitativ medlingsanalys kunde de sluta sig till att sannolikheten att utöva våld i Gula västarna till stor del kunde förklaras av individuella upplevelser av "loss of significance" (LoS) som gav upphov till känslor av anomi. Dessutom fann de att den omfattande polisiära närvaron, såväl som regeringens avfärdande attityd till rörelsens krav, cementerade de känslor av LoS som ökade sannolikheten till våld och förlängde protesterna.</i>					
Jean-Claude Paye	2019	The Yellow Vests in France: People or Proletariat?	Monthly Review	Sociologi	Analys av tidigare forskning och dagspress.
<i>Paye redogör för Gula västarna i relation till den traditionella socialistiska utgångspunkten i proletariatet som grundenhet för politisk kamp. Han menar att Gula västarnas bredare anspråk som folket, enade kring krav för demokratisering och presidentens avgång, leder till en försvagad och abstrakt rörelse då den inte utgår från mer konkreta och sammanhängande politiska krav. Paye framhåller att denna ovilja att befästa rörelsen kring ett enat vänsterprogram döljer dess inneboende proletära karaktär, och minskar chanserna för verklig politisk förändring.</i>					
Maes Renaud	2019	«Gilets jaunes»... et mayonnaise analytique [«Gula västarna»... och analytisk röra]	La Revue Nouvelle	Sociologi socialantropologi	Teoretisk och etnografisk ansats. Utgår från tidigare forskning och teorier om Gula västarna samt etnografiska studier av mobiliseringar i Belgien.
<i>Artikeln inleds med en övergripande sammanfattning av Gula västarna, där det konstateras att de ger uttryck för ambivalenta och motsägelsefulla viljor och består av en heterogen samling personer och grupper, samt att rörelsen utvecklats och blivit alltmer komplex. Samtidigt finns viss kontinuitet och gemensamma nämnare: rörelsen består främst av lågutbildade och socioekonomiskt utsatta (varav många pensionärer och kvinnor) och förenas i ett socialt hat gentemot en privilegierad och nedlåtande elit (där politiker, rika, mediala toppskikt, intellektuella och folk med högt kulturellt kapital ingår). Vidare följer en analys utifrån en etnografisk studie om Gula västar i Belgien, som gör klart att rörelsen i hög grad påverkas av olika</i>					

mediala rapporteringar, framställningar och försök till ideologiska koopteringar vilka lett till att debatterna om frågor inom rörelsen blivit alltmer tandlösa för att kunna överskrida de interna splittringarna.

Frédéric Royall	2020	The Gilets Jaunes protests: mobilisation without third-party support	Modern & Contemporary France	Sociologi Lingvistik	Deltagande observation och 35 semistrukturerade intervjuer genomförda i Paris, Tours och Nantes mellan december 2018 och April 2019. Analys av primär- och sekundärmaterial från tidigare forskning, dagspress och sociala medier.

Royall redogör för rörelsens utveckling och sammansättning. I detalj beskrivs hur Gula västarna mobiliserades spontant och utan stöd från etablerade institutioner. De politiska kraven beskrivs som löst strukturerade, men samlade kring missnöjet mot eliten och den upplevda försämringen av livskvalitén hos medlemmarna. Det starka stödet för rörelsen i befolkningen, kombinerat med regeringens avfärdande attityd, beskrivs som skäl till att protesterna fortsatte under en så pass lång period.

Brigitte Sebbah, Natacha Souillard, Laurent Thiong-Kay & Nikos Smyrnaio	2018	Les Gilets Jaunes, des cadrages médiatiques aux paroles citoyennes [Gula västarna, mediala inramningar av medborgarnas ord]	Université populaire Toulouse [webbplats]	Statsvetenskap, sociologi, media- och kommunikationsvetenskap.	Lexikografisk analys av hur Gula västarna porträtteras i fransk dagspress samt av diskussioner som förs av Gula västarna online på Twitter och Facebook.

Studien kommer fram till att framställningarna av Gula västarna i media är starkt vinklade av ideologi, består av icke-empiriskt grundade påståenden, skiljer sig mycket åt mellan olika tidningar och att fokusområdena varierar över tid. Det finns inte heller någon rigorös politisk analys av rörelsen i fransk dagspress. Analysen av Gula västarnas aktivitet på internet visar att den förment oklara och tvetydiga uppsättningen krav i själva verket tar formen av en konsekvent politisk diskurs där repertoaren av frågor innefattar återinförandet av förmögenhetsskatten, den sjunkande köpkraften, avsaknaden av kollektiva färdmedel på landsbygden, höjning av minimilöner och pensioner, lägre löner för politiker och tjänstemän, det faktum att miljöfrågan inte tas på allvar av regeringen, beskattning av t.ex. oljefartyg etcetera, samt att alla dessa krav organiseras kring åsikterna att regeringen är illegitim och att det råder en skattemässig och social orättvisa i samhället.

Peter Wilkin	2020	Fear of a Yellow Planet: The Gilets Jaunes and the End of the Modern World-System	Journal of World-Systems Research	Sociologi, statsvetenskap, kultur- och kommunikationsstudier	Teoretisk analys baserad på ett brett underlag av tidigare forskning och dagspress.
<i>Wilkins utgår från världssystemteorin och argumenterar för att Gula västarna bör förstås som en folklig resning för bättre levnadsvillkor och social och ekonomisk rättvisa, riktad mot det nyliberala, globalistiska världssystemet som representerat av Macrons "En Marche". I artikeln ges en detaljerad redogörelse för nyliberalismens historiska utveckling i Frankrike. Snarare än att se Gula västarna som en del av högerpopulismens nationalism och främlingsfientlighet, menar Wilkins att rörelsen visar på ett nytt och progressivt alternativ för motstånd mot den nyliberala världsordningen. Samtidigt framhåller han att den direkta framtoningen och spridda kombinationen av politiska krav försvårar byggandet av en enhetlig politisk agenda.</i>					